

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., PRAHA**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**GÉOPOLITICKÁ SITUACE V JEDNOTLIVÝCH
ČÁSTECH VELKÉ BRITÁNIE**

Autor práce: Naděžda Eiblová

Studijní obor: Mezinárodní teritoriální studia - Regionální studia

Forma studia: prezentace

Vedoucí práce: Mgr. Richard Štáhl

Katedra: KAJ

2009

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Richardu Šňohovi za cenné rady,
přípomínky a metodické vedení práce.

Úvod.....	5
1. Nejstarší období.....	6
1.1 Rané osídlení.....	6
1.2 Raný středověk.....	9
2. Novější období.....	15
2.1 Pozdní středověk.....	15
2.2 Tudorovci.....	21
2.3 Stuartovci.....	37
3. Nejnovější období.....	41
3.1 18. století.....	41
3.2 19. století.....	45
3.3 20. století.....	49
Závěr.....	54
Literární zdroje.....	55
ABSTRAKT.....	57
ABSTRACT.....	58

Úvod

Jako téma pro mou bakalářskou práci jsem si vybrala téma š Geopolitická situace v jednotlivých ástech Velké Británie. Svou pozornost soust edím na asový úsek od raného osídlení do vládnutí dynastie Windsor . Za celou dobu pro-la Velká Británie a její geopolitická situace nemalými zm nami. P es osvícenskou monarchii aíl po konstitu ní monarchii, kde hlavní roli hraje parlament a královna je hlavou státu.

Sledovat vývoj geopolitické situace Velké Británie bylo velmi vzru-ující, protože Británie má tu výhodu (nebo nevýhodu, záleží na úhlu pohledu), že leží mimo pevninskou Evropu a mohla se tak vyvíjet do zna né míry nezávisle na d ní na kontinent .

Dynamiku vývoje a srovnání jednotlivých etap, se snařím postihnout ve své práci. Ve své práci vycházím z prací významných historik ů a to jak z esky, tak i anglicky mluvícího prost edí. Hlavním zdrojem informací lze nepochybn ů ozna it práce sira Winstona Churchilla a Normana Daviese.

Ve své práci postupuji chronologicky a postupn ů p edstavuji jednotlivé etapy vývoje. Celý asový úsek jsem rozd lila na t i období: nejstar-í období, nov j-í období a nejnov j-í období. Zárove ů jsem jednotlivá období dále takto rozd lila: nejstar-í období, které jsem rozd lila na rané osídlení a raný st edov k, nov j-í období na pozdní st edov k, Tudorovce a Stuartovce a kone n nejnov j-í období na 18. století, 19. století a 20. století. Soust edím se na identifikaci pozitiv a negativ, ke kterým docházelo v pr b hu společenského uspo ádání.

Záv re nou kapitolu své práce v nuji zodpov zení otázky, které z popisovaných období bylo z hlediska politického, společenského a hospodá ského nejúsp -n j-í, potařmo nejkontroverzn j-í. Odpov di na tuto otázku p iná-ím na základ komparativní analýzy, která vychází zejména z mé p edchozí práce s literaturou.

1. Nejstarší období

1.1 Rané osídlení

Hluboko před naším letopočtem neexistovalo žádné Škotsko, nebyla ani Anglie, žádný Wales a žádné Irsko. Není třeba připomínat, že hranice mezi těmito entitami, jak je známe dnes, byly samozřejmě odlišné. V různých dobách byly různé oblasti dnešního Skotska ovládány z Irska, z Anglie nebo ze Skandinávie, a naopak části území, jež dnes tvoří Anglii a Irsko, spravovalo Skotsko.¹

Kolem roku 7000 př. n. l. se jako první ve Skotsku usadili, po konečném ústupu pevninského ledovce, mezolitiční pastevci. Rozšíření se znalosti o zbohatých skotských archeologických nalezištích nám umožní zjistit, jak přetvářeli krajinu potomci těchto muflů a jejich následníci, kdo se k nim v nadcházejících tisíciletích přidali při využívání přírodních zdrojů.

V počátečních staletích prvního tisíciletí prošlo skotské společenství hlubokými politickými a společenskými změnami. V rozvoji společnosti nerovnosti a hierarchie je patrný zrod tzv. šlechtické společnosti, moc a bohatství se soustředilo do rukou hrstky mocných. Politické jednotky zůstávaly relativně malé. Subjektivitu měly kmeny, které tvořily jen patnáct tisíc lidí.

První Skot, kterého dnes známe, byl v čele skotských bojovníků proti římské armádě u Mons Graupius, a jmenoval se Calgacus, tedy šermíř.²

První lid, který přišel do Anglie, byl lid ze Stedomí okolo roku 2400 př. Kr.

Keltské kmeny přišly na Britské ostrovy ze střední a západní Evropy okolo roku 450 př. Kr. Kmeny, každý s škrálem nebo náelníkem, se nikdy nesjednotily, a často mezi sebou bojovaly. Kromě bojovníků byly nejdelejší osoby druidové, okultisté, léčitelé a hudebníci. Druidské náboženství používalo lidských obětí.³

---

¹WORMALDOVÁ, J. *Dějiny Skotska*. P. el. M. Třetí. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s.
ISBN 978-80-7106-875-4

²WORMALDOVÁ, J. *Dějiny Skotska*. P. el. M. Třetí. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s.
ISBN 978-80-7106-875-4

³PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s.
ISBN 80-7182-182-9

Keltský jazyk dnes prežívá ako gaelčina, írčina, velčina, cornwalčina a bretončina. Mestá ako napríklad Dover, Kent, Temfle a Avona pochádzajú z keltčiny. Na veľakých keltských slovách, whisky sa dodnes používa v moderní angličtine.

Roku 55 pred Kristom obrátil galský prokonzul Gaius Julius Caesar svoju pozornosť na Britániu. Vtedy ju obývali predovšetkým kmeny, ktoré sa už v minulosti postavily rímskej armáde v Germánii, Galii a Hispánii. Pre Caesara znamenalo dobytí ostrova neodvratnou súčasťou úlohy ovládnuť severní barbary a na ich území zaviesť rímske poriadky a zákony. Táto krajina, nepokrytá lesy ani močály, bola úrodná. O ďalšie kroky, aby sa Caesar dostal do Británie, sa postaral v spoluvládce v triumviráte Crasus, ktorý vyburcoval svojím pochodom do Mezopotámie predstavivosť rímskeho senátu a ľudu. Podniknúť výpravu na opačný koniec tehdy ešte neznámeho sveta by bolo nemenej odvážne.⁴

O obyvateľoch Británie si Caesar ešte pred svojou cestou poznamenal: „Z týchto kmenov najcivilizovanejší sú obyvatelia kentskej oblasti, ktorá je celá pred nami. Nie je veľkého rozdielu medzi britským a galským životom. Obyvatelia vnútrozemia v čase nesejú obilí, ale žijú s mliekom a masom a obliekajú sa do kožených odevov. Výchni Britov sa pomalovo učia bojovať, takže sú na pohľad hrozivejší. Nosia dlhé vlasy. Skupiny po desiatich alebo po dvanástich mužoch žijú spoločne.“⁵

Proti boju s Caesarem si Britovia medzi sebou našli v čase vojny vodcu Cassivellauna, ktorý bol skvelým veliteľom. Vyvolal svoje mobilné sily, vyhýbal sa priamemu boju s rímskymi legiemi, sledoval ich cestu do vnútrozemia, oddeľoval ich od zásobovacích oddielov. Caesar jeho hlavnú pevnosť dobyl, ostatné kmene s ním začali vyjednávať. V tomto kritickom okamihu Cassivellaunus v duchu svojej politiky, ktorá bola obežná a múdra, ako jeho taktika, dohodol, že im odovzdá ich rukojmí, podrobí sa jim a bude ročne platiť poplatky vďaka čomu sa Caesar vzdal ostrova. Caesar souhlasil a v nasledujúcich sto rokoch neprišlo k ďalším rímskym vojskám.⁶

---

⁴CHURCHILL, W. S. *Zrod Británie a dejiny po anglicky hovoriacich národov*. Preklad: S. Kaffková, M. Ploch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

⁵CAESAR, G. I. *Zápisky o vojne v Galii*. 1. vyd. Bratislava: SSS, 2008, 208 s. ISBN 978-80-8061-312-9

⁶CHURCHILL, W. S. *Zrod Británie a dejiny po anglicky hovoriacich národov*. Preklad: S. Kaffková, M. Ploch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

Nakonec římské legie r. 43 celou Anglii dobyly. Římská okupace však nezahrnovala ani Wales, který byl příliš hornatý, ani Skotsko (příliš divoké a válce neúspěšné (avšak na kolik staletí římské okupace mělo na Skotsko značný vliv, ale skutečná přítomnost na severu byla jen letmá), a konečně ani Irsko, příliš odlehlé.

Z latinského *castra* (štáborů: *Winchester, Colchester, Gloucester, Chester* atd., *Lincoln* pochází ze slova *colonia*). Prvním hlavním městem se stal Colchester, ale brzy se důležitým městem stal Londýn a z Yorku významné středisko severu.⁷

Na obranu proti Skotům a Piktům ve Skotsku (zvaném Kaledonie) římané postavili mezi roky 122 a 127 po Kr. severní pohraniční zeď římského impéria, Hadriánovu zeď, 120 kilometr dlouhou a pět metrů vysokou, s pevnostkami na každé míli. Piktové, byly obávané bojovné kmeny ze vzdáleného severu.

Římské zřízení Británii rozdělilo na dvě odlišné oblasti (jednu okupovanou, římskou, a jednu neokupovanou, neřímskou. A každou z těchto oblastí lze zase dále rozdělit na různé podoblasti. Římské provincie se skládala hlavně z velkých nížinných zón na jihu a na východě, a pak z hornatých zón na severu a západě.⁸

Keltský lid směl uctívat bohy, jaké si přál, ale vlivní keltští kněží druidé, byli zakázáni. Noví římské bohové byli uctíváni vedle starých keltských bohů, například v Bathu keltský Sul a římská Minerva.

Roku 313 se stalo státním náboženstvím v římské říši křesťanství a ve 4. století se stalo i po Británii, nebylo však již dost času i obrácení většiny obyvatelstva na víru, protože po roku 405 byly římské oddíly stahovány zpět do Říma a Keltové obnovili své staré spory. Britové, tou dobou již civilizovaní a nebojovní, byli ponecháni na pospas vpádajícím germánským barbarům, kteří sídlili mezi ústím Rýnu a dánským poloostrovem.⁹

---

⁷ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

⁸ DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Mstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

⁹ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

1.2 Raný st edov k

Germánské kmeny začaly přicházet po útěku 5. století. Někteří germánští válečníci byli zprvu pozváni keltským králem, aby mu přišli pomoci v boji s nepřátelským keltským kmenem. Brzy si však uvdomili, že keltský ostrov je bezbranný a vpadli na ostrov ve dvou vlnách: Sasové se usadili na jihovýchod, Anglové na východ. Mnoho Britů uprchlo na západ do Walesu a Cornwallu. Vzali s sebou římskou kulturu a křesťanství. Během raného boje se zrodila legenda o Arturovi. Kolem roku 500, v bitvě u Badonu, nějaký křesťanský Kelt pohanské Anglosasy porazil, ale takové vítězství se u něj nikdy neopakovalo. Do konce 6. století Anglosasové zničili všechny stopy římské civilizace. Během tohoto Velkého temna bylo centrem civilizace Irsko.¹⁰

V nejstarší kronice nemá keltský válečník z bitvy u Badonu žádné jméno, později se nazývá král Artur. Je líčen jako ideál majestátu v době válek i v době míru. Je ústřední postavou cyklu legend známých jako Arturovské legendy. Nejstarší písemné záznamy ani žádné velšské texty se nezmiňují o tom, že by byl nositelem královského titulu. Jeden z raných textů ho označuje jako *dux bellorum* (válečník v dce), a středověké velšské texty ho často nazývají *ameraudur* (velitel).

Během 7. století Anglosasové vytvořili po mnoha bojích sedm království, jež později splýnula ve tři. Anglosaská jména přecházejí ve jméno *East Anglia* a v názvech hrabství (Essex, Sussex a východní a jižní Sasové). Ve srovnání s římano-Kelty, Germáni byli díky jejich stylu života barbari.

Jazykem země nyní byla anglosaština (či stará angličtina), germánský jazyk.

Do poloviny 7. století byla celá Anglie obrácena na křesťanství, buď keltské varianty, nebo římské varianty. Přestože v té době byli Angličané ve své nové vlasti už 400 let, stejně dlouho jako předtím Římané, byli stále prostými zemědělci a římský život neexistoval. Země nicméně díky míru prosperovala. Na druhé straně, období míru

---

¹⁰PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

zp sobilo, fle byli –patn p ipraveni odrazit nové barbarské nájedzy v polovin 9. století.¹¹

Dal-í vlna uchvatitel p i-la ze severovýchodu. Skandináv-tí Vikingové (také známí jako Dánové nebo Seve ané) nejprve p iplouvali na východní pob eflí. Ze za átku –lo jen o omezené akce jednotlivých tlup vedených ná elníky. Po dvou generacích jiflov-em na Britských ostrovech operovaly velké armády stálého a polostálého charakteru, které vedly souvislá a dlouhá léta taflení proti nejv t-ím královstvím. Jejich vliv na místní spole nost byl nesmírný.¹² Pozd ji se Vikingové p icházeli usadit v Anglii jako zem d lci a nakonec ovládali severovýchodní polovinu zem . Obranu proti nim organizoval Wessex (západní Sasové). Nakonec byli porafleni.¹³

Král Wessexu, Alfred Veliký, (vládl 871 ó 899) dosáhl mimo ádného v hlasu áste n díky své úflasné schopnosti p eflít, a áste n , v pozd j-ím v ku, díky neoby ejné –kále zájm . Byl vít zný bojovník, zákonodárce, moudrý správce, strategický plánova , podporovatel um ní. Alfrédova vláda byla vybudována na pozoruhodném systému, k n mufl dosp l v roce 878. Kdyfl se Alfréd vyno il z blat v Athelney, postavil improvizovanou armádu, která dosáhla d leflitého zvratu u Edington Down. Vybojoval as, aby poloflil základy nejen obnoveného státu, nýbrfl i nového národa. Z mnohého, eho Alfréd dosáhl, zaslouflí zvlá-tní zmínky t i záleflitosti. Za prvé, jako gramotný lov k shromáfldil u ence a vytvo il vzd lávací infrastrukturu, a dal tak vzniknout trvale králem financované kulturní elit . Za druhé vybudoval soudrflný obranný systém. Na sou-í to byla sí více nefl t iceti opevn ných *burhs*, na mo i stála flotila dlouhých –edesátiveslových lodí, které byly lep-í nefl ty, jichfl pouflivali Dánové. Za t etí z ídil sloflitý systém západosaských institucí propojených s t mi, které p e-ly z království Mercie. Království Mercie bylo jedním ze sedmi anglosaských království. Rozkládalo se v údolí eky Trent a jejich p ítok . Byl sjednocen právní kodex a zavedena územní jednotka shire ó *hrabství*. Provdal jednu svou dceru za Beolwulfova nástupce a vrátil Londýn pod mercijskou vládu. T mito

---

¹¹PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

¹²WORMALDOVÁ, J. *D jiny Skotska*. P el. M. Třrá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s. ISBN 978-80-7106-875-4

¹³PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

i dalšími projevy osvícené velkorysosti proměnil Mercii v západosaskou provincii, čímž vytvořil základy pro budoucí rozšíření království.¹⁴

V oblasti Danelaw Dánové brzy přijali křesťanství a byli absorbováni Anglosasy a jejich jazyky si byly podobné. Dánské osídlení je prokázáno jmény míst na severu Anglie a končí na *-by* (Whitby, Grimsby).

Na počátku 9. století ve Skotsku existovali králové Pikti a Skoti, ale na konci 9. století vymizeli a místo nich hovoří písemné prameny o králi lidí z Alby. Primárním katalyzátorem byli Norové. Starý reffim rozvrátily události roku 839, kdy vzniklo nové království jménem Alba, a království se mohl zmocnit ten, kdo vyúfil zoufalé situace. Přelíbitosti se chopil jakýsi Cinead. Jeho vláda se dá chápat jako přelom ve skotské historii, popisují mu dobytí piktské říše a spojení tohoto království s královstvím Skotů. Po jeho smrti ze všech stran ohrožovali království Vikingové.¹⁵

Další léta další velutí vláda pokračovali v rozšiřování svých mocenských základů do oblasti, zahrnující většinu území na západ od Offova přikopu. To nesvědčí o národním státu, ale o spojitě kulturní oblasti, v níž se podnikaví vladaři snažili o ústředí. Například Rhodri ap Merfyn (vládl 844 až 77) zastal na severu jako vládce Gwyneddu. Zeměl jako Rhodri Mawr, šRhodri Veliký, přičemž ovládal říši od Anglesey po Gower. Jeho vnuk Hywel Dda, šHywel Dobrý (vládl 918 až 50), vytvořil z jifní základny v Seisyllwgu a Dyfendu a skončil převzetím Gwyneddu. Byl pravidelným návštěvníkem dvora Alfrédových nástupců, kteří ho tře zde ovládli, a je známo, že se podíval do říma.

Hywelovo přizvisko šDobrý se odvozovalo od jeho povsti zákonodárce. Hywel v zákoník kombinující spravedlnost s milosrdenstvím kodifikoval stovky let staré keltské lidové právo a zajistil soubor zákonů a obyčejů, který se během středověku dál rozvíjel. Byl určen výlučně venkovské společnosti, v níž *bonheddwydr*, tedy šdobře narození, urození, vládli svobodníkům a otrokům všech stupňů. Je známo celkem dvaatřicet textových variant, přepsaných z dřívějších verzí ve třináctém století hlavně velšsky, ale částečně i latinsky. A tento soubor nabízí přímý sekulární protiváhu církevního kanonického práva.¹⁶

---

¹⁴DAVIES. N. *Ostrovy d jiny*. Přel. P. ěstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

¹⁵WORMALDOVÁ, J. *D jiny Skotska*. Přel. M. ěrá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s. ISBN 978-80-7106-875-4

¹⁶DAVIES. N. *Ostrovy d jiny*. Přel. P. ěstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

Zatímco Dánové dále pracovali na kolonizaci a asimilaci rozlehlých zemí, jeff v bývalé Británii patila do jejich jurisdikce, snažila se daleko na jihu panovnická dynastie ve Wessexu znovu získat dominantní postavení. Obma stranám se jejich zámry po léta dařily a právě z výsledného splynutí dánského a Wessexem vedeného anglosaského prvku se zrodilo první šanglické království.

Offivení Wessexu za Alfrédových nástupců je látka konvenčních anglických dějin. Často se lípí tak, jako kdyby k němu muselo dojít. Eduard Starší (vládl 899 - 924) dobyl celé území Danelaw jižně od Humberu. Athelstan (vládl 924 - 939) choval jeff v též ambice. Vzal pod svá křídla velšské vládce a v roce 934 vpadl hluboko do Skotska, takže dosáhl nejen titulu Bretwalda, ale dokonce titulu Basileus, ščísá ō. U Brunanburhu zlikvidoval vyhlídku na keltsko-norskou koalici proti rostoucí hegemonii Wessexu a dal podnět k novému získání Northumbrie, které nakonec dovršilo zkázu Erika Krvavé sekery. Vrcholný akt se konal v roce 973, kdy krále Edgara (vládl 959 - 975) vezlo po řece Dee šosm britských král ō, kteří na znamení svého podřízení veslovali. Jak odhalila Edgarova korunovace, měl jeho královský styl z eteln imperiální dosah.¹⁷

Za doby panování krále Edgara dosáhlo dlouhé budování krajiny svůj vrchol. Znovuzískání Anglie započala postupná cílev domá reforma, která podporovala vývoj anglických institucí až do současnosti. Proběhla reorganizace hrabství, *shires*, ze kterých každé mělo svého správce (*sheriff* nebo *reeve*), královského úředníka přímo podřízeného koruně. V rámci *shires* vznikly menší administrativní celky, tzv. *hundred*, a města se připravovala na obranu. Důmyslný systém soudů působících v každém *shire*, *hundred* a *borough* (opevněná města) udržoval zákony a pořádek a stíhal zloince. Uskutěnil se nový odhad daní. Roku v ruce s vojenskou a politickou obnovou královo znovuzrození kláterního flivota a učenosti a vznik povodní anglické literatury.¹⁸

Od roku 1042 vládl Eduard Vyznavač. Jeho vládu Anglie nazvala š normanskou p edehrouš. Tato nálepka stěží vystihuje zemi jako celek, i když je patřná pro poměry na královském dvoře. Eduard se obklopil normanskými poradci.¹⁹ Strávil totiž 26 let dánské nadvlády nad Anglií v exilu ve Francii (v Normandii). Když se následkem zmatků ve Skandinávii mohl vrátit, choval se spíše jako francouzský Norman (jeho

---

¹⁷ DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Ťástrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

¹⁸ CHURCHILL, W. S. *Zrod Britanie ō Dejiny po anglicky hovoriacich národov*. P el. S. Kaffková, M. Pich. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

¹⁹ DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Ťástrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

matka byla Francouzka) nejl jako Angličan.²⁰ Dovezl normanské duchovní, aby řídili anglickou církev, a v normanském stylu vybudoval nové královské opatství ve Westminsteru. Politika u dvora se omezovala na spory mezi anglo-normanskou stranou králových oblíbenců a stranou anglo-dánskou, kterou vedl Harold Godwinson.²¹ Politické postavení Anglie na konci vlády Eduarda Vyznávatele bylo velmi slabé. Stále vznikaly iluminované rukopisy, sochy a kovová ská a architektonická díla velké umělecké hodnoty, církevní život kvetl a základ fungujícího právního a správního systému se zachoval, avšak čtnosti a energie Alfrédova potomstva byly vyčerpané a samotná saská monarchie upadala.²² Když král v lednu 1066 zemřel bezdětný, očekávaná bouře propukla. Harold Godwinson se chopil trůnu jako Harold II. Jeho panování však netrvalo dlouho.

Normané byli vlastně Severané, tj. Vikingové. Odpor Angličanů za krále Alfreda je přímým obrátcem své invaze směrem do severní Francie. Tam se stali známými jako Normani. Bylo jim dovoleno usadit se v severozápadní Francii a brzy převzali francouzský jazyk a stali se horlivými staviteli katedrál, uchovali si však svého bojovného ducha.

Roku 1066 vpadl do Anglie normanský vévoda Vilém. Přistál s 12 000 muži a porazil krále Harolda v bitvě u Hastingsu. Tím začal Normanský zábor.²³ Vilémovi o nyní jifile Conquerant, šDobyteliž o trvalo dva měsíce, než se dal ve Westminsteru na Boffi hodváno ní korunovat, a ti roky, než si vynutil vládu nad v t-í ástí Anglie. Jeho metoda spo ívala v tom, že budoval nedobytné kamenné hrady jako londýnský Tower, a potom zastránil obyvatele okolního území, aby se pod řídili. V roce 1067 byla zpusťena Západní zem , v roce 1068 byl dobyt Wales. V roce 1069 nastoupili Normané proti svým norským rivalům v Jorviku. Model feudálního státu, který Dobytel z řídil, se ukázal být velmi úspěšným –t pem. Rollovi nástupci, kteří vytvo řili Normandii tak, že se vno řili do francouzského uspo řádání, nyní př edpokládali opakování tohoto experimentu a v novali naprostou př ednost co nejrychlejšímu př íjetí politické, společenské a jazykové kultury. Hordy normanských, breta ských

---

²⁰PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

²¹DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. Př el. P. Ěstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

²²CHURCHILL, W. S. *Zrod Británie o Dejiny po anglicky hovoriacich národov*. Př el. S. Kaffková, M. Plch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

²³PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

a vlámských rytířů, kteří se dobytí účastnili, pořadovaly odměnu. Za dvacet let si mezi sebe rozdělili prakticky veškerou půdu v království. Desítky tisíc pozemků a statků, velkých i malých, přešly do francouzských rukou. S výjimkou dvou byli všichni královi hlavní leníci z Francie.²⁴ Nekoordinovaná povstání byla potlačena jedno po druhém. Normani obsadili všechna významná místa ve správě země včetně duchovenstva (biskupové, opati). Zpočátku to vypadalo, že angličtina vymizí a bude jí mluvit pouze nevzdělaný lid.²⁵

Roku 1086 král nařídil provést soupis zvaný Domesday Book o seznam majetku každého majitele půdy. Normané byli velcí stavitelé. Stavěli nejen hrady (od Cornwallu až po Yorkshire), aby potlačili Angličany, ale též kostely a kláštery, kde se udržovala vzdělanost, protože sloužily také jako školy a knihovny. Do 70. let byla země sjednocena a žila v míru a bezpečí.²⁶

Anglický jazyk se sice zotavil, ale mnoho normansko-francouzských slov do angličtiny navždy vstoupilo: například *parlament*, *government* o vláda, *county* o hrabství,

butcher o zezník, *tailor* o krejčí, *baker* o pekař. Jména hospodářských zvířat používaných Angličany zůstala anglická, ale jména masa o protože je jedly normanské horní třídy o byla nahrazena francouzskými: viz *pig* o prase, *cow* o kráva, *calf* o tele, *sheep* o ovce, oproti *pork* o vepřové, *beef* o hovězí, *veal* o telecí, *mutyn* o skopové.²⁷

---

²⁴ DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Třstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

²⁵ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

²⁶ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

²⁷ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

2. Nov j-í období

2.1 Pozdní st edov k

Skotsko okolo roku 1100 bylo p edev-ím království, a afl potom zem . R zná spole enství mluvící n kolika jazyky vytvá ela jedinou í-í díky v rnosti svému králi. Od vlády Mac-bethada a je-t významn ji za panování Máela-Culuima se na územích, kde byla moc krále slab-í, zvlá-t na jihozápad a severovýchod , usazovali p ist hovalci z jihu v rní králi. Plný dosah této nové imigrantské mezinárodní kultury se projevil afl ve 12. století, ale základ polofil politický vývoj ve druhé polovin 11. století. P esto -lo stále o gaelskou spole nost. Gael-tina byl v-ude nejen jazykem v-edního flivota, ale i královského dvora a práva. Církev byla rovn fl naprosto gaelská. Církevní uspo ádání Skotska ve v-í své r znorodosti se jak kulturn , tak organiza n drfelo gaelských forem.²⁸

V Anglii po smrti Viléma Dobyvatele se op t za aly vést spory o následnictví a po Jind ichu I. p ivodily chaos a ob anskou válku baron . Po sto letech, kdy byla Anglie jen tábo i-t m úto ných armád a bojovým polem rozhádaných velitel a jejich potomk , se kone n a navfdy stalo celistvým královstvím, zalofeném na k es anské ví e a latinské civilizaci nesoucí odkaz antického íma.²⁹

Po neúsp -né vlád Tm pána I. se králem Anglie stal Henri Plantagenet, Jind-ich II.

19. prosince roku 1154 byl ve Westminsteru korunován. šPlantagenetovská éraõ za ala. V Normandiia v Anjou trvala více nefl padesát let, v Anglii trvala t i sta jednat icet let. V Anglii nyní byla nastolena francouzská nadvláda.³⁰

Jind ich II. vládnul od roku své korunovace do roku 1189. Za své vlády obnovil po ádek v zemi. Dal rozbo ít mnoho hrad , zavedl da ový systém, provedl právní reformy (nap . porotu) a vyufflival Angli an , aby mu pomohli ovládnout normanskou -lechtu. Za al se vytvá et národní systém místní správy ó státní ú ednictvo. Třrifové a cestující soudcové vy-kolení v právu -í ili královskou autoritu a lid jí dával p ednost

---

²⁸WORMALDOVÁ, J. *D jiny Skotska*. P el. M. Třrá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s. ISBN 978-80-7106-875-4

²⁹CHURCHILL, W. S. *Zrod Britaine ó Dejiny po anglicky hovoriacich národov*. P el. S. Kaffková, M. Plch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

³⁰DAVIES. N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Třstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

pred baronskou líbivou. Poprvé byl proveden vpád do Irska, a to uznalo Jindicha jako svého krále, alespoň podle jména. Jindich však nebyl úspěšný v jedné věci kontrole nad církví. Během sporu byl zabit jeho přítel a v té době jifi arcibiskup Tomáš-Becket. Jindich o úmyslu zabít Tomáše mofná v dlu, mofná ne.³¹ Královi se tato tragédie stala osudnou. Vraždy jednoho z nejvýznamnějších slufebníků bofiích, podobně jako poručení feudální práhy, zasáhla společnost té doby přímo do srdce. Celou Anglii zachvátila hrůza. Mrtvého arcibiskupa prohlásili za mučedníka. Následující roky strávil Jindich úsilím získat to, co ztratil, velkou péhlídkou pokání a lítosti za své hříchy. Podnikal poutě k pozstatkům zavražděného arcibiskupa, ve jejně se kál a pín kolika výročí pokorně klele s obnařenou hrudí a poníženě se nechal bičovat vít zoslavnými mnichy.³²

Po Becketově smrti zstávalo královi ještě osmnáct let flivota. Vuritém smyslu to byly slavné roky. Celá Evropa obdivovala velikost jeho íe, ke které roku 1171 připojil Irsko. Díky manfelským sátkům jeho dcer se stal přibuzným normanského krále Sicílie, krále Kastílie. Císař a papeř ho vyzvali, aby jménem Krista a celé Evropy, vedl další křifáckou výpravu a stal se králem Jeruzaléma.

Roku 1188 se postavil do čela vojska proti Jindichovi jeho nejstarší syn, podporovaný francouzským králem Filipem. Velmi nemocný Jindich byl porařený v Le Mans. Umírá 6. června 1189. Zbořní v íci se u ilí, ře tento konec byl jen pokračováním Boffího trestu za vrařdu Tomáše Becketa.³³

Po Jindichově smrti se ujímají vlády jeho synové. Králi Richardovi na Anglii moc nezáleželo a téměř celou dobu své vlády strávil bojem bu proti muslimům ve Svaté zemi, nebo proti Francouzům ve Francii. Přit posledních let strávil obranou francouzských drflav a sbíráním peněz na tento účel. V Anglii vládl regent, Hubert Walter, muř vychovaný v tradicích úednického dvora Jindicha II. Nebyl to feudální amatér, ale vzdláním a zkučenostmi profesionální správce. Obnovil královskou autoritu na severu, jeho vyčetovací komise se zabývaly soudními a finančními záležitostmi, jiné komise s pomocí mstských porot vedli vyerpávající vyčetování v otázkách

---

³¹PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

³²CHURCHILL, W. S. *Zrod Británie ó Dejiny po anglicky hovoriacích národov*. P el. S. Kaffková, M. Plch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

³³CHURCHILL, W. S. *Zrod Británie ó Dejiny po anglicky hovoriacích národov*. P el. S. Kaffková, M. Plch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

královských práv. Rodil se nový aparát na zajištění a udržení míru.³⁴ Roku 1199 Richard umírá ve Francii. Ještě před svou smrtí, prohlásil za svého následníka bratra Jana. Právě tento král Richard, proslul jako Richard Lví srdce, ztělesňoval vlastnosti, které lidé obdivují u lva.

S Janovým nástupem na trůn se hlavně mezi severními francouzskými provinciemi začal prosazovat pocit jednoty s francouzským královstvím. Na anglické straně se baroni naopak stále více přiklínili k ostrovním a dokonce k nacionalistickým myšlenkám. Vazby ke kontinentu slábly a díky tomu, že se postupně dávaly tituly a panství v Anglii a Normandii mezi různě vlivné anglo-normanských rodin. Rostoucí vliv francouzského dvora a královské moci koncem 12. století byl nejvýše mocným magnetem, který umocňoval loajalitu kontinentu k Paříži. Král Jan zjistil, že při obraně svého majetku na kontinent musí překlánat v těžké péči nejlépe jeho předchůdců. Současně musel elít rostoucímu odporu Angličanů proti výšce daní vybíraných na vedení vojska do Francie.³⁵

Po porážce Janových vojsk v bitvě u Bouvines obsadil Filip, král francouzský, většina území na severu Francie. Tyto neúspěchy, díky kterým přišla Anglie o přímý zisk bohaté kolonie, prohloubily královo neoblíbenost.

Rok 1205 přinesl krizi. Po ztrátě Normandie následovala smrt Janovy matky Eleonory, které vdělil za svoje postavení na pevnině. Smrt arcibiskupa Huberta Waltera, který v posledních desítkách let kontroloval chod státní správy, připravila Jana o jediného politika, kterého rady respektoval a kterého autorita stála mezi Korunou a národem.³⁶

Normanská řečta v Anglii po ztrátě svých držav v Normandii se začala více zajímat o anglické záležitosti. Baroni ve Velké radě se brzy ocitli ve sporu s králem, což mělo za následek sepsání smlouvy zvané Magna Carta, která se považuje za počátek anglické demokracie. Carta chránila výsady řečty. Teprve později nabyl na důležitosti

---

³⁴CHURCHILL, W. S. *Zrod Britanie ó Dejiny po anglicky hovoriacich národov*. P. el. S. Kaffková, M. Plch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

³⁵CHURCHILL, W. S. *Zrod Britanie ó Dejiny po anglicky hovoriacich národov*. P. el. S. Kaffková, M. Plch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

³⁶CHURCHILL, W. S. *Zrod Britanie ó Dejiny po anglicky hovoriacich národov*. P. el. S. Kaffková, M. Plch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

39. lánek o právech svobodných ob an . Velká Rada se postupn vyvinula v Parlament a svobodní ob ané získali i jistý malý podíl na vlád .³⁷

Král Jan zem el 19. íjna 1216. Jeho nástupcem se stal syn Jind ich III. Plantagenet.

Magna Carta svojí formou p ipomíná právní smlouvu a skládá se z jedna-edesáti odstavc , ze kterých se kařdý zabývá podrobnostmi feudální správy a zvyk , nebo d mysln p epracovanými opat eními, která m la zajistit dodrřování slib obsáhnutých v listin . Je to praktický dokument, který má napravit b řné nedostatky feudálního systému. V pop edí stojí otázky poplatk lennému pánovi za d dictví a otázka poru nictví. Výraz šsvobodný lov kō byl ist technickým feudálním pojmem a je problematické ur it, jestli zahrnoval bohat-í kupce a malé mí e i nevolníky a niř-í vrstvy, které tvo řili podstatnou řást národa.

T inácté století se m lo stát slavnou epochou parlamentního vývoje a experimentu, av-ak Magna Carta zmínku o parlament neobsahuje.³⁸

Mocenské uspo řádání na Ostrovech z stalo po v t-ínu t ináctého století jen málo odli-né od situace, jaká se vyvinula po smrti krále Jana. Ztrátou severní Francie vzrostla v plantagenetovském impériu pom rná d leffitost Anglie, zatímco odd lení Ostrov od vzdálené Akvitánie, které z ní vyplynulo, brzdilo v-echny konsolida ní zám ry. Anglické p edmostí v Irsku velmi zesílilo, ov-em op tovná potvrzení anglické hegemonie nad Walesem a Skotskem nakonec vedla k otev enému konfliktu. Oslabená anglická monarchie n kolik desítek let bojovala o své postavení proti odst edivým silám baron , proti církvi, jeř se nacházela na vrcholu své prestiře, a proti vlivu nových společ enských t říd.³⁹

Mezi Janovo smrtí v roce 1216 a nástupem jeho pravnuka o jedenadevadesát let pozd ji stáli v centru plantagenetovského d ní dva muři ó Jind ich III. (vládl 1216 ó 72) a Eduard I. (1272 ó 1307).

Jind ich III. byl synem Jana Bezzemka, bratra krále Richarda. Králem byl jmenován je-t jako dít pod regentstvím Viléma Marshala. Jako panovník a taktik

---

³⁷ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

³⁸ CHURCHILL, W. S. *Zrod Britane ó Dejiny po anglicky hovoriacich národov*. P el. S. Kaffková, M. Plch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X

³⁹ DAVIES. N. *Ostrovny d jiny*. P el. P. řástrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

úspěšný nebyl, nepodařilo se mu obnovit vládu nad Normandií, Anjou a Akvitánií. V průběhu své vlády strávil soupeřením se léchtici o výklad Magny Carty. Když roku 1244 hrozila Skotská invaze, navštívil hrad v Yorku a nechal ho přestavět na pevnost.

Baronské reformní hnutí lze vystopovat zpátky k Magna Charta a za ní. Na jedné straně stáli král a královský dvůr, tvrdě tisknutí stálou potřebou bránit Akvitánii, potřebou námezdných jednotek a nedostatkem hotovosti. Na druhé straně stáli anglickí magnáti, kteří se vyhýbali tomu, aby král používal jejich rytířů v zahraniční službě, cítili rostoucí odpor ke královo volnému zneužívání jejich feudálních povinností, a kteří se stále víc snažili regulovat jeho nenasytné finanční požadavky různými formami právních a institucionálních pékafek. Jeden z takových nápadů, který dostal přednost, bylo volání po šparlamentech. Ve svých počátcích byl anglický parlament tak jako francouzský *parlement* čistě právnícké shromáždění, určené k usnadnění pravidelného předkládání a zaznamenávání petic. Na rozdíl do svého francouzského protěku se však ve třináctém století vyvinul k převzetí mimoprávních funkcí a k zajištění fóra pro politické kroky zastupitelské vlády. Kritický moment se objevil během shromáždění, které svolal Simon z Montfortu uprostřed baronských válek, které se odehrávaly v Parlamentu Eduarda I.⁴⁰

Vešobecné krizi v letech 1258-65 předcházelo za panování Jindřicha III. několik neúspěšných zámořských výprav a četné baronské vzpoury. Krize vrcholila v době, kdy král nebyl přítomen. Zdálo se, že chování šcizinců a požadavky na angažmá v cizině se vymkly kontrole. Z hlediska anglických baronů se tím dalo říci, co je nebezpečnější – ó zda neschopný král, nebo jeho nadměrná ctiřádostivý přibuzní. V *Oxfordských provizích* (Provisions of Oxford, 1258), se výbor baronů a dvoan shodl na spoustu opatření, jež měla omezit královo moc.⁴¹ Anglické baronské potyky poskytly zbytku Ostrovů dlouhé období úlevy. Ve třináctém století zažilo Irsko dva významné vývojové kroky. Jedním z nich bylo vytvoření centralizované vlády v hlavní oblasti normanského osídlení na východním pobřeží. Dalším byla úada vojenských tažení a budování hradů, jímž se baroni vnovali v oblastech považovaných za domorodé.

Postavení Skotska bylo ve třináctém století mnohem méně problematické. Alexander II. (vládl 1214-49) a Alexander III. (vládl 1249-86) byli ženatí se sestrami anglického krále a Skotsko, by to bylo samostatné království, pokládala v průběhu

⁴⁰ DAVIES. N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. ěstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

⁴¹ DAVIES. N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. ěstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

zajímavých stran za jakési rozdělení plantagenetovské říše. V roce 1221 to potvrdilo vrácení zabaveného *earldomu* Huntingdon v den, kde se Alexander II. stal zároveň svagrem a vazalem Jindicha III. Vnitřní skotskou politiku ovládali mocní regionální magnáti, zejména Stewartové (později Stuartové) na západ, Comynové na jihu a angloskoti Baliové.⁴²

14. století znamenalo počátek anglického nacionalismu. Ten začal za Eduarda I., syna Jindicha III. Eduard vyhnal flidy a cizí oblíbence svého otce, dobyl Wales a učinil z něj knížectví. Poté, co vpadl do Skotska a Skoty porazil, odvezl Sconský kámen, na němž byli korunováni skotští králové, a dal jej umístit do trůnu ve Westminsterském opatství. Vyřídil tedy záležitosti francouzštinu a učil se anglicky.

Skotové hledali spojence ve Francii, ale nakonec zůstalo Skotsko nezávislé.

Vnuč Eduarda I. se po neúspěšném pokusu potlačit Skotsko obrátil k bohaté, ale slabé Francii. Roku 1337 mezi Anglií a Francií vypukla stoletá válka a trvala do 50. let 15. století, a kolik mezi bitvami byla dlouhá období přímí. Prvních dvacet let bylo pro Anglii úspěšných, o angličtí lučtíci z vítězili nad zastaralým rytířstvem Francie v bitvě u Kresaku.

Obnovení války vedlo parlament k požadavku, aby každý muž nad 16 let platil daň. To vedlo k selskému povstání, které vypuklo roku 1381. Chudí rolníci pochodovali z Kentu na Cantenbury a potom do Londýna na protest proti daním, jež museli platit. Mladý král Richard II. se sešel s jejich vůdcem Watem Tylerem a slíbil jim pomoc, ale londýnský starosta Tylera zabil a povstání se zhroutilo.⁴³

Roku 1455, když byl Jindich VI. ještě nezletilý, zahájili dva nejmocnější rody v Anglii občanskou válku o kontrolu trůnu a země. Symbolem rodu Lancaster byla rudá růže a roku York byla růže bílá. Jindich VI. byl zavražděn v Toweru. Válka růží skončila, a když Jindich Tudor (Lancaster) porazil Richarda III. (York) v bitvě na Bosworthském poli roku 1485. Stal se Jindichem VII. a oženil se s Alfbtou z Yorku, čímž obě strany sjednotil.⁴⁴

---

⁴²DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. ěstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

⁴³PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

⁴⁴PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

2.2 Tudorovci

Po více než jednu generaci se anglická monarchie zmítala v bouřích sporného následnictví. Dvaadvacátého srpna roku 1485 dobyl Jindřich Tudor hrabě z Richmondu rozhodného vítězství u malého městečka Market Bosworth ve střední Anglii a jeho soupeř uchvatitel trůnu Richard III. byl v bitvě zabit. V osobě Jindřicha VII. nastoupila na trůn nová dynastie a během 24 let obezpečila panování, jež měl tento král před sebou, za alu nová éra v anglických dějinách.⁴⁵

Jindřich se narodil v roce 1457 v Pembroke Castle ve Walesu jako jediný syn Edmunda Tudora. Jeho otec zemřel dva měsíce před jeho narozením, v dětství svého mládí strávil po boku svého strýce Jaspera Tudora. Za vlády Eduarda IV. se o jeho výchovu staral William Herbert, hrabě z Pembroke, zatímco jeho strýc utekl z Anglie. Když se Eduard IV. vrátil na trůn v roce 1471, Jindřich, který byl lancastrián, utekl do Británie, kde strávil dalších 14 let.

Britský národ a jeho král byli vždy hodně intenzivně zapojeni do války za krále Jindřicha VII. a proto politický konstituční vládní a právní systém země zprvu vstupoval především zajistit v zemi klid. Parlament fungoval sice jako zákonodárny orgán a nejvyšší hlava soudní moci a strážce justiční spravedlnosti nicméně obě instituce se omezily jenom na plnění základních právních svobod lidí. Specifická byla úloha církve, jež díky neklidnému stavu a permanentnímu válečnému konfliktu s Francií a Skotskem získala v Parlamentu podstatně větší moc než doposud. Po et duchovních ústnících se parlamentních jednání nikdy ať dvojnásobně převyval po et Lord nejmenovaných doffivotn .⁴⁶

Jindřichovým prvním úkolem bylo přimět magnáty, církve i venkovskou šlechtu, aby přijaly stav vzniklý po Bosworthu, a etablovat se na trůn . Postaral se tedy, aby byl korunován dříve, než se sejde s předními představiteli země , a opele tak svůj titul v první řadě o právo záboru a teprve potom o souhlas parlamentu. Ten byl v každém ohledu experimentu jeho vlády nakloněn . Potom se Jindřich ošleil, jak to měl

---

⁴⁵CHURCHILL, W. S. *Nový svět ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

⁴⁶HENRY, R. *The history of Great Britain, From the first invasion of it by Romans under Julius Caesar*. 2. vyd. London, 1788, 333s

ufl dlouho v úmyslu, s d d i kou z nep áteleného rodu Alflb tou z Yorku⁴⁷, s nífl m l ty i d ti. Nejstar-í dcera Markéta byla provdána za Jakuba IV., krále Skotska. Syn Jind ich VIII. se stal významným panovníkem tudorovské dynastie. Mlad-í dcera Marie se dvakrát provdala a syn Arthur, princ z Walesu, zem el roku 1502.

Jind ich vlastnil cenné jádro v podob d dictví lancasterských král , jichfl byl potomkem. Právem záboru mu p ibyly statky na severu, které pat ily Richardovi, vévodovi z Gloucestru. Pozd ji po zrad a poprav sira Williama Stanleyho, nespokojeného s odm nou za Bosworth, p e-ly do královských rukou rozsáhlé drflavy ve st ední Anglii. A koliv Jind ich m l tedy stálý p íjem zaji-t n, bylo nezbytn nutné vymezit právní normy, o n fl by se v Anglii opírala drflba p dy, jelikofl rychlé st ídání soupe ících panovník na anglickém tr n vyvolalo u vlastník p dy pocit nejistoty a právního chaosu.⁴⁸

Za své vlády m l Jind ich mnoho d vod k pocitu, fle se pod ním houpe tr n. Války r flí oslabily anglickou moc ve Walesu, av-ak bylo to Irsko, kde se jejich d sledky projevíly nejmarkantn ji. Irsko se dychtiv chopilo dynastického sporu. Mezi zdej-ími anglo-irskými rody byly jak lancasteriáni, tak yorkisté a v anglickém Pale v okolí Dublinu jakofl i na nejvzdálen j-ích anglických výspách nap íklad v Limericku a Galwayi existovala lancasteriánská i yorská m sta. Av-ak v-echen tento nepokoj byl pouze pokračováním klanových rozep í.⁴⁹

Pro Jind ich v bystrý úsudek je p ízna né jeho jednání se Skotskem. Prvním krokem tohoto panovníka bylo, fle ot ásl pozicí skotského krále Jakuba IV. Tím, fle p es Bervick poslal zbran jeho odp rc m z ad skotských magnát a za pomoci frakcí stojících v opozici vytrvale intrikoval. Mírové vztahy mezi ob ma královstvími jako vfdy kalily pohrani ní -arvátky a nejnep íjemn j-í situace nastala, kdyfl Jakub podpo il pretendenta Perkina Warbeckova. Av-ak Jind ichovy kone né cíle byly veskrze konstruktivní. Podepsal s Jakubem p ím í pozd ji stvrzené smlouvou. I kdyfl nebyl muflm nadaným velkou p edstavivostí, i on m l své sny. Mofná dohlédl as , kdy

---

⁴⁷CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

⁴⁸CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

⁴⁹CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

nekonečné ptky mezi Skoty a Angliany skončí a trvalé nebezpečí francouzsko-skotského spojení, tak často ohrožující stávkou Anglii, pomine. V každém případě učinil první kroky ke sjednocení Anglie a Skotska, když roku 1502 provdal svou dceru Markétu za Jakuba IV. Od té doby až do jeho smrti vládl na severu mír.

Nemén úspěšná byla Jindichova politika ve vztahu k Francii. Uvědomoval si, že hrozbou války získá mnohem více než válkou samotnou. Svolal parlament, aby odhlasoval začátek války s Francií, a úspěšně postavil menší vojsko, které v roce 1492 překročilo úžinu u Calais a oblehlo Boulogne. V té době zahájil vyjednávání s francouzským králem, který neschopen čelit tlaku císaře Svaté říše římské i Anglii najednou byl nucen se vykoupit. Jindich úspěšně získal. Stejně jako Eduard IV. shrábl nejen značnou částku, kterou Francie přesně a dochvilně zaplatila, ale i začal vybranou v Anglii na válku s Francií.⁵⁰

Jindich VII. byl pravděpodobně nejspíše obchodník, jaký kdy sedl na anglickém tržnici. Byl bystrý při výběru svých lidí. Jen málo jeho ministrů pocházelo z rodové šlechty, mnozí z nich byli duchovní a téměř všichni nízkého postupu. Pozvedli význam Koruny, aniž ztratil podporu Dolní sněmovny. Ztotožnil monarchii s prosperitou.

Jindich VIII. byl významnou postavou anglické historie. I když v poslední část svého vládnutí strávil surovým potlačováním protestantské reformace, je znám především pro politické spory s římskokatolickou církví.

Narodil se 28. června 1491 jako třetí potomek a druhý nejstarší syn Jindicha VII. a Alžběty z Yorku. Roku 1494 byl jmenován vévodou z Yorku. Až do smrti prince Artura, jeho staršího bratra, byl předurčen pro církevní dráhu. Jeho otec ho proto vychovával v atmosféře učenosti. Jako mladý princ v noval hodinu studiu latiny, francouzštiny, italštiny, teologie a hudby. Díky své horlivosti v náboženských sporech si u papeže Lva X. roku 1521 vysloužil titul šobránce víry (Defensor fidei).⁵¹ Po smrti svého bratra roku 1502 se stal následníkem trůnu.

Vyslanci se o něm vyjadřovali s uznáním. Jeho veličnost je ten nejsilnější panovník, na němž kdy spočinulo mé oko, je vyšší, než bývá obvyklé, a má neobyčejně

---

⁵⁰CHURCHILL, W. S. *Nový svět ó D jiny anglicky mluvících národ*. P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

⁵¹CHURCHILL, W. S. *Nový svět ó D jiny anglicky mluvících národ*. P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

p vabná lýtka, ple má hladkou a sv tlou, vlasy zast iflené po francouzském zp sobu rovn a na krátko a oblou tvá tak krásnou, fle by se za ni nemusela styd t ani hezká fena, jeho krk je pom rn dlouhý a silný Mluví francouzsky, anglicky, latinsky a trochu italsky, hraje dob e na cemballo a na loutnu, zpívá z listu, luk natáhne v t-í silou neř kdokoli jiný v Anglii a je skv lý v klání.õ⁵²

V roce 1509 nastoupil na tr n svého otce. A stejn jako on ned v oval rodové -lecht a dával p ednost diskrétní ad lidí bez -ir-řho okruhu p átel.

Jedním z jeho prvních po in byl pouhých -est týdn po otcov smrti v roce 1509 s atek s vdovou po bratru Arturovi, princeznou Kate inou Aragonskou. Jemu bylo osmnáct, ona byla o p t let star-í. Kate ina stála po Jind ichov boku prvních dvaadvacet let jeho vlády, kdy se Anglie stávala na evropské politické scén mocností, kterou nebylo radno p ehlířet. Jind ich se v manřelství velmi rychle usadil.

Král i nadále udrřoval existující spojenectví se svým tchánem Ferdinandem Aragonským, které Anglii d lalo est a p iná-elo jí bohatství. Podporoval papeře, který mu poslal Zlatou r ři, nejvy-í vyznamenání, jakého se k es anskému vlada i mohlo dostat.⁵³

Roku 1511 papeř Julius II. vyhlásil svaté spojenectví proti Francii. Tato aliance se skládala ze Ěpan lska, Svaté í-e ímské a Anglie. Jind ich se rozhodl vyuffit této p íleřitosti k tomu, aby roz-í il anglická území v Evrop . Uzav el se Ěpan lskem dohodu proti Francii. Roku 1513 se vylodil ve Francii a v bitv u Guinegate francouzské vojsko porazil. Jeho -vagr Jakub IV. Skotský mezitím napadl na popud Ludvíka XII. Anglii, ale tento útok neodvrátil Jind ichovu pozornost na boje ve Francii. Skotové byli v bitv u Flodden Fieldu porařeni, skotský král byl zabit. Vedením anglického vojska byl pov en Thomas Howard, hrab ze Surrey. Tento schopný veterán bez váhání obe-el skotské voje, a p estofe elil dvojnásobné po etní p evaze, polofřil se se svým vojskem mezi nep ítele a Edinburgh.

Pod jménem Jakub V. nastoupilo ve Skotsku na tr n ro ní dít . Jeho matka, skotská regentka, byla Jind ichova sestra Markéta. Na severní hranici nyní na dlouho zavládl mír.

---

⁵²POLLARD, H, *Henry VIII*. 1919

⁵³CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

Když bylo Jindřichovi 36 a jeho ženě Kateřině 41, měli spolu pouze jednu dceru Marii, všechny jejich děti z této země je –t jako malé děti, Jindřich se obával, že pokud nebude mít muflského potomka, mohou po jeho smrti nastat spory o dědictví, chtěl tedy syna od jiné ženy, Anny Boleynové. Páni rozvést se s Kateřinou a oženit se s Annou vedlo k roztržce s papežem Klementem VII.⁵⁴ Z emocionálního hlediska byl Jindřich necitlivý a jednoduchý mufl. Dokázala by ho ovládnout každá obratná a cílev domá žena, jí by se podařilo odpírat mu něco, po čem toužil. Anna ho více jak –est let lákala blíž a zároveň ho od sebe odstrkovala. Její sv dné chování spojené s neoblomným odmítáním stát se jeho milenkou ho občas přivádělo na pokraj –ženství.⁵⁵ Král poslal za papežem svého tajemníka Viléma Knighta s žádostí o zrušení manželství. Základem jeho argumentace bylo to, že byla vydaná Juliem II. byla vydaná na základě mylných předpokladů, protože manželství Artura a Kateřiny bylo naplněno. Jindřich ihned také žádal o povolení sňatku s jinou ženou. Papež byl v té době zajatcem císaře Karla V., a tak Knight měl problém se k němu dostat, obdržel pouze slib souhlasu s další sňatkem. Karel V. se snažil zabránit rozvodu své tety, ale není jisté, jak velký byl jeho tlak na papeže. O rok později byla Kateřina i se svou dcerou vypovězena ode dvora a její komnaty byly přiděleny Anně. Od té doby měla Anna neobyčejně velký vliv na politiku a byla si toho vědoma. V politice měla plno spojenců a do důležitých politických pozic prosazovala, aby byli jmenováni přátelé a vlastní slugebníci Boleynů. Například kaplan rodiny Boleynových Thomas Cranmer se stal arcibiskupem canterburským.

Za tím se Jindřich tajně s Annou Boleynovou oženil. V oči katolického světa se král dopustil bigamie, neboť byl téměř dvacet let ženat s Kateřinou Aragonskou a jeho manželství nebylo dosud v žádném ani v Anglii právním soudem ani ve stejném aktem anulováno. Následující měsíc sepsal Jindřich vlastní listinu, v níž se označuje za škrále a svrchovaného vládce, neuznávajícího na zemi kromě Boha žádnou vyšší moc a nepodléhajícího zákonům žádné z pozemských bytostí. Tím zrušil vše, co z papežské autority je –t zbylo, a každý, kdo by prohlásil sňatek Jindřicha a Anny za neplatný, by byl obviněn ze zrady a popraven.⁵⁶ Roztržka mezi nimi

---

⁵⁴PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

⁵⁵DUNNOVÁ, J. *Alfba a Marie o Sestřenicích, rivalky, královny*. Přel. M. Ponocná, 1. vyd. Praha: BETA, 2005, 429 s. ISBN 80-7306-216-X

⁵⁶CHURCHILL, W. S. *Nový svět o Dvě jiny anglicky mluvících národů*. Přel: R. Edererová, E. Křístková. 1. vyd. Praha: Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

a Anglií byla dovr-ena. Král m l v té dob nového rádce. Byl jím Thomas Cromwell, který byl fíoldné v Itálii, obchodník se sukny a lichvá . Tento bezohledný cynický machiavelista byl lov k nové doby. Jeho ctířádost byla stejn jako jeho energie za-tít ná pronikavou inteligencí. ídil proces ru-ení klá-ter s neochv jnou chladnokrevnou rozhodností.⁵⁷ Zabavil budovy a p du pat ící fíenským a muřským klá-ter m a opatstvím. Mnoho z církevního majetku p e-lo do rukou nové vy-í i niř-í -lechty, která za ala podporovat tuto první fázi nového nábořenského hnutí ó protestantství neboli reformaci, a to ze sobeckých d vod . Titul šObránce víryō, ud lený papeřem mladému Jind ichovi VIII., po rozřřfce s ímem zna il šObránce anglikánské víryō.⁵⁸

Manřelství Anny a Jind icha bylo ne-astné. Jind ich nikdy neodpustil Ann , ře mu porodila roku 1533 pouze dceru, pojmenovanou po Alřb t z Yorku Alřb ta. Kdyř Anna byla podruhé t hotná, potratila. Poté, co se zotavila, prohlásil král jejich s atek za dílo arod jnic. Královna byla obvin na z cizolořství, krvesmilstva a odsouzena k trestu smrti. Byla popravena 19. kv tna 1536. Do královny p ízn se dostala dvorní dáma Jane Seymourová, s tou se ořenil v den Anniny popravy, ale Jana zem ela o rok pozd ji po porodu vytouřeného chlapce Eduarda. Dcery Kate iny a Anny prohlásil za nelegitimní a vylou il je z mořnosti nástupu na tr n, tento zákon deklaroval Jind ichovy potomky s Janou jako následníky tr nu. Jane, byla jediná královna, jejíř smrti se králi up ímn zřeřelo a truchřil po ní.⁵⁹

Roku 1540 se Jind ich rozhodl znovu ořenit. V rný Cromwell navrřil Annu Klevskou, dceru vévody z Kleves, d řeřřitého spojence ve v ci útoku katolické aliance na Anglii. Král souhlasil. Av-ak poté, co Anna dorazila ke dvoru, král ji řhledal nep ítařřlivou a snařřil se manřelství zru-ít. Královna Anna byla dostate n inteligentní na to, aby se zru-ením souhlasila. Cromwell byl obvin n z dojednání neúřp -ného s atku, upadl v nemilost a byl popraven.

---

⁵⁷CHURCHILL, W. S. *Nový řv t ó D jiny angřicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ířtková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

⁵⁸PEPRNÍK, J. *Ilustrované řeřlie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

⁵⁹PEPRNÍK, J. *Ilustrované řeřlie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

Je-t tentýfl rok se král rozhodl ofenit s mladou Kate inou Howardovou, sest enicí Anny Boleynové, která si ihned získala jeho srdce. Kate ina m la pom r s dvo anem Thomasem Culpeperem a i se svým neoficiálním snoubencem Francisem Derehamem. Kdyfl se to král dozv d l, prohlásil manželství za neplatné a nechal Kate inu popravit roku 1542. V tomtéfl roce opaté a p evorové ztratili svá k esla ve Sn movn lord a jejími leny z stali pouze arcibiskupové a biskupové.

Poslední Jind ichovou ftenou byla Kate ina Parrová, kterou si vzal roku 1543. Pomohla Jind ichovi usmít se s jeho prvními dcerami Marií a Alfb tou. V roce 1544 jim zákon, který p ijal parlament, vrátil nástupnické právo na tr n (po princí Eduardovi), av-ak stále se na n nahlíflelo jako na nelegitimní potomky.

Jind ich VIII. zem el 27. ledna roku 1547 a byl poh ben v kapli svatého Ji í na hrad Windsor vedle své milované fteny Jany Seymourové.

Za Jind ichovy vlády do-lo k pozoruhodnému pokroku ve vývoji a charakteru anglického státu, av-ak fakt, fle jeho vláda proslula p edev-ím svými popravami, z stává ohyzdnou skvrnou na jeho -tít . Dv královny, dva z králových prvních ministr , svatý biskup, etní opaté, mni-i i ada prostých ob an , kte í se odváfili protivit se jeho v li, ti v-ichni byli posláni na smrt. Na Jind ich v rozkaz zem eli na popravi-ti p íslu-níci -lechty, v jejichfl flilách kolovala královská krev. Katolíci i kalvinisté byli svorn upalováni za kací ství a zradu víry. Utrpení v rných mufl a ften na hranicích, uflívání mu ení i kruté tresty za nejnicotn j-í p estupky, to v-e stojí v ostrém protikladu k osvíceným princip m humanismu. A p ece se poddaní od Jind icha neodvrátili s nenávistí. Uprost ed zmatk , jefl suflovaly Evropu, se mu poda ilo i bez armády a policie udrfet po ádek a vnutit Anglii disciplínu, jaká nikde jinde neexistovala. Století nábofenských válek ub hlo, anífl se Angli ané museli pro víru chápat zbraní proti svým krajan m. Jind ichov vlád musíme p ípsat k dobru, fle poloflila základy anglické námo ní moci, vdechla nový flivot parlamentním institucím, anglickému lidu dala bibli a p edev-ím posílila monarchii, pod jejífl vládou p í-tí generace spole n pracovaly na velikosti a sláv Anglie, zatímco Francie a N mecko tonuly ve vnit ních svárech.⁶⁰

Následníkem tr nu byl bezcitný, samolibý, churavý desetiletý mladí ek a králem pouze podle jména Eduard VI. Tudor. K moci se dostal protestantský vévoda

---

⁶⁰CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

z Northumberlandu. Protože chlapec často churavěl a dále tím dle dicem měla být bu Marie Stuartovna, skotská královna, nebo Marie Tudorovna, obě katolicky, vévoda ofenil jednoho ze svých synů s pranetou Jindřicha VIII., Lady Jane Greyovou, a Eduarda pěstoval, aby sepsal závěš v její prospěch. Eduard zemřel roku 1553 a Jana, a nerada, nechala se prohlásit za královnu. Země však dala přednost Marii před Northumberlovou volbou. Jana byla po devíti dnech panování uvězněna a později popravena. Bylo jí sedmnáct let.⁶¹

fiena, jež se stala královnou, byla nejnešťastnější a nejneúspěšnější z anglických panovníků. Marie Tudorovna, první dít Jindřicha VIII. a jediné žijící dít Kateiny Aragošské, byla v prvních letech otcovy vlády vychovávána se všemi poctami před slugejícími dítčičkami. Její život zcela ovládalo náboženství. Za vlády Eduarda VI. se drfela v blízkosti svých zpodníků a kaple a zcela přirozeně se obávala vládnoucí skupiny protestantských politiků v Londýně. Její nástup na trůn znamenal obnovení vztahů s římem a politické spojenectví s říš. Nejnáléhavější otázkou bylo, za koho se má Marie provdat. Římenové Dolní snmovny prosazovali anglického kandidáta Edwarda Courtenaye, hraběte z Devonu, potomka yorského rodu. Avšak Marie upírala zraky do zámoří. Vyslanec císaře Karla V. Renard jednal rychle. Marie mu slíbila, že se provdá za císařova syna, budoucího krále Filipa II. Španělského. Římenové Dolní snmovny vyslali ke královně deputaci s prosbou, aby nejednala v rozporu s národním cítěním. Avšak Marie, obdařená tudorovskou zarputilostí, nevládla ani špetkou jejich politické obratnosti. Nyní měla na dosah své šesté katolickou Anglii spjatou tím spojenectvím s katolickou habsburskou říš.⁶² V tu dobu se život Mariiny nevlastní sestry Alfiety ocital v nebezpečí. Byla jedinou osobou, která mohla vážně ohrozit Mariiny nároky na trůn, a Španělské řádali, aby byla popravena ještě předtím, než se jejich princ zaváže uzavřít manželství s královnou. Renard jí však nedokázal předstít, aby nad svou nevlastní sestrou podepsala rozsudek.

V červenci roku 1554 bylo manželství Marie a Filipa posvěceno švestkou královskou pompou katolického rituálu šestnáctého století. Bohužel zbytečně

---

⁶¹PEPRNÍK, J. *Ilustrované realie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

⁶²CHURCHILL, W. S. *Nový svět ó Džiny anglicky mluvících národů*. Přel: R. Edererová, E. Kříšková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

⁶³CHURCHILL, W. S. *Nový svět ó Džiny anglicky mluvících národů*. Přel: R. Edererová, E. Kříšková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

se královna snažila spojit anglické zájmy se zájmy –pan lského státu. Provdala se, aby Anglii navrátila do l na katolicismu, a tomuto snu ob tovala v–echno své osobní –t stí. Jako žena –pan lského krále se proti zájm m svého království a navzdory radám prozíravých rádce , mezi n fl pat il i kardinál Pole, nechala zavléct do války s Francií, v níž bez odporu padlo Calais, poslední anglická ba–ta na kontinentu. Tato národní potupa, ztráta symbolu moci a slávy st edov ké Anglie, se zaryla hluboko do srdcí i do královnina sv domí. Nad je na dít , jeřl by zajistilo nástupnictví, se nesplnily.⁶⁴

V dob Mariiny vlády se objevily dva p ípady fale–ného t hotenství. Marii, obklopenou neloajálností a nespokojeností, opustilo zdraví. Zem ela v listopadu 1558 a jen n kolik hodin po ní zem el i její rádce, Kardinál Reginald Pole. Tragické intermezzo její vlády se uzav elo. S kone nou platností zpe etilo konverzi anglického lidu k reformaci.

Ve v domí protestantského národa z stává Marie jednou provřdy nenávid nou Marií Krvavou, královnou, která dala umu ít i své nejvzne–en j–í poddané.

Narození Alřb ty I. doprovázelo velké zklamání ze strany jejího otce. Byl p esv d en, fle ud lal v–echno, co bylo v jeho silách, p etrp l dostate né pokání, ve dne v noci se modlil, vym nil svou manželku za mlad–í ženu neposkrvn nou biblickou dvoujazy ností, dokonce kv li tomu zm nil i k es anská dogmata. A p ece se syna nedo kal.

Eustace Chapuys, jenřl byl nesporn ěp átelsky nalad ným sv dkem t chto událostí, vynesl nad Jind ichovým zklamáním verdikt, který s ním sdílela v t–ina katolické Evropy i mnoho Jind ichových poddaných doma v Anglii: ř B h, tohoto krále nadobro opustil a zanechal ho napospas jeho vlastní sm le a umín né zaslepenosti, aby mohl být potrestán a zni en.ř⁶⁵

Alřb tiným úd lem bylo strastiplné d tství a v mládí musela elit etným nebezpe ím. Byla prohlá–ena za nelegitimní a také vypov zena ze dvora. Kdyřl mohla p íjít o hrdlo, prokázala, fle je schopna obez etnosti a p etvá ky. Kdy ml et, jak ekat na svou p íleřitost a jak hospoda ít s prost edky, jeřl m la k dispozici. Doba si řládala,

---

⁶⁴CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ířtková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

⁶⁵DUNNOVÁ, J. *Alřb ta a Marie ó Sest enice, rivalky, královnny*. P el. M. Ponocná, 1. vyd. Praha: BETA, 2005, 429 s. ISBN 80-7306-216-X

aby v celé státu stál politický chladn uvaflující, nevyपो itatelný duch, a tím Alflb ta byla.

Alflb t bylo dvacet p t let, kdyfl beze v-ech zku-eností s ízením státních záleflitostí nastoupila dne 17. listopadu 1558 po své nevlastní sest e na tr n. Pro Anglii bylo velkým -t stím, fle nová královna nabyla d dictvím i výchovou kombinace vskutku mimo ádných ctností. O tom, kdo byl její otec, nemohlo být pochyb. Pánovité vystupování, rudohn dé vlasy, vý e nost a vrozená d stojnost, to v-e sv d ilo o tom, fle dcerou krále Jind icha.⁶⁶

Alflb tinské církevní uspo ádání, k n mufl do-lo o rok pozd ji, bylo po átkem mistrného kompromisu, který anglikán m dodnes umofl uje tvrdit, fle jsou zároveň katolíci i protestanti. *T icet dev t lánk víry* znovu uvedlo v platnost v t-inu z Cranmerových *Dvaa ty iceti*. Alflb ta se stala nejvy-í správkní církve, cofl ukon ilo krátké období doktrinálního absolutismu, kdy panovník byl hlavou církve. Sjednovací zákon vydaný roku 1559 vyfladoval, aby v-ichni královniny poddaní pravideln chodili do kostela, a upustil od tvrdých trest pro náboflenské odpadlíky. P esto fle to tak vypadalo, Alflb ta nebyla fládná tajná katolí ka: musela v-ak v tomto sm ru d lat náznaky, aby si zajistila spolupráci Sn movny lord . M la v-ak málo sympatií s kalvinisty, kte í ufl dávali v d t o své p ítomnosti v Dolní sn movn . Byla rozhodnuta udržovat pevn st ední sm r.⁶⁷

Jen málo panovník m se dostalo tak nejistého d dictví jako jí. Spojenectví Anglie se Třpan lskem m lo za následek nep átelství Francie a ztrátu Calais. Tudorovská politika ve Skotsku selhala. Op t hrozilo nebezpe í, tak d v rn známé ufl od st edov ku ó spojení Skotska s Francií. Marie, skotská královna a manflka francouzského následníka, který roku 1559 nastoupil na tr n jako král Franti-ek II., m la v o ích katolické Evropy v t-í právo na anglický tr n nefl Alflb ta a s podporou francouzských vojsk m la skute n -anci jej získat. Ve Skotsku mezitím roku 1554 byla regentkou jmenována matka Marie, Marie de Guise. Protianglický odpor královniny matky, která m la p edev-ím na pam ti dynastické zájmy své dcery, jí získával body jak u francouzské vlády, tak u skotské aristokracie. Nikdo nemohl lépe zastupovat ve Francii nefl královna, vdova po Jakubovi V., uznávaná na v-ech stranách,

---

⁶⁶CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

⁶⁷DAVIES. N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Třstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

podporovaná svými bratry, vévodou de Guise a kardinálem lotrinským a tlačí se p řízni francouzského dvora.⁶⁸

Mariin manžel, král František zem el krátce po nástupu na tr n a ona se roku 1560 vrátila do svého království. Guisové, strýcové její matky, brzy nato ztratili vliv u francouzského dvora a její tchyn Kateřina Medicejská, jim od ala regentství za krále Karla IX. V druhé polovin ěstnáctého století tak na as vládly ženy t em zemím ó Francii, Anglii a Skotsku. Z t ch t ív-ak pouze Alfb ta sed la pevn v sedle.

Marie Stuartovna, skotská královna se jako osobnost od Alfb ty velmi li-ila. Její p ítomnost ve Skotsku naru-ovala k ehkou rovnováhu, jífl Alfb ta dosáhla leithskou smlouvou. Anglická katolická ěchta, zvlá-t na severu zem , nebyla k Mariiným nárok m lhostejná. Alfb ta v d la, fle Marie nedokáfle odd lit emoce od politiky. Skotská královna postrádala onu schopnost sebekontroly, jífl se Alfb ta nau ila v ho kých dobách svého d tství. Mariina moc pomalu, ale jist tála. V roce 1568 uprchla do Anglie, kde se vydala na milost ekající Alfb t .

Ukázalo se v-ak, fle je Marie v Anglii je-t nebezpe n j-í nefl ve Skotsku. Stala se ohniskem intrik a konspirací proti Alfb tinu flivotu. Její p ítomnost ohroflovala možnosti p eflití protestantské Anglie. Prvním krokem m la být královnina vrařda. Av-ak Alfb ta m la skv lé sluflebníky. Francis Walsingham, vyslídil ěpan lské agenty i anglické zřadce. Tento k ehký intelektuál a vá-nivý protestant, který po celou dobu vlády Marie Krvavé pobýval v zahrani í a jehofl znalost evropské politiky p evy-ovala v domosti kteréhokoli z Alfb tiných rádc , vybudoval nejlep-í tajnou slufbu své doby. Dokud Marie flila, existovalo nebezpe í, fle p i fle p i jakékoli obecné nespokojenosti i v d sledku n ích osobních ambicí budou královna a její nároky zneuffity k Alfb tinu zni ení. V roce 1569 se tato hrozba stala skute ností.⁶⁹

Krátký as nahrávaly události Alfb t . Slabinou ěpan lška bylo Nizozemí. Celá zem stála na pokraji vzpoury a dosáhnout dohody bylo velmi obtířné, zvlá-t kdyfl p ední nizozem-tí oponenti tyranie, dobyli m sto Brill a na celém území do-lo k povstání. Alfb ta m la nyní na kontinentu potencionálního spojence. Neo ekávaným masakrem hugenot v p edve er svátku sv. Bartolomeje 23. srpna 1572 se pro-pan l-tí a ultrakatolí tí Guisové znovu chopili moci, o kterou p ed deseti lety p i-ly.

---

⁶⁸WORMALDOVÁ, J. *D jiny Skotska*. P el. M. ěrá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s. ISBN 978-80-7106-875-4

⁶⁹CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

Walsingham, který byl mezitím Jenofám státním sekretářem nebyl zdaleka spokojen. Exil za Mariiny vlády a zkušenosti, jichž nabyl jako anglický vyslanec v Paříži, ho přesvědčily, že protestantismus má být v Evropě přítel jen tehdy, jestliže mu Anglie poskytne neomezenou podporu a moc. Násilný masakr o Bartolomějské noci dal za pravdu Walsinghamovu stanovisku a královna byla dohnána ke studené válce v Nizozemí a k nevyhlášené válce, na kterou, ať nakonec musela čelit masivnímu útoku Španělského válečného loďstva, neporazitelné Armady.⁷⁰

Válka byla nyní neodvratná. Mnohem lepší vyhlídky na vítězství v ní měl Španělsko. Královské loďstvo z dob Jindřicha VIII. přebudoval a zreorganizoval, John Hawkins, syn plymouthského obchodníka, který svého času obchodoval s portugalskými dřevy v Brazílii. Navíc si vychoval schopného a nadaného fláka, mladého dobrodruha z Devonu, Francise Drakea. S loděmi, jež postavil Hawkins, mohli porazit v boji a potopit jakýkoli koráb, který proti nim Španělské vyslali.

Španělské dlouho uvažovali o vojenské akci proti Anglii. Špionážní agenti zásobovali Filipa mapami a statistikami. Ve španělských archivech se dochovalo několik plánů na invazi do Anglie. V květnu roku 1588 byla španělská Armada připravena. Na sto tisíc shromážděných lodích bylo rozmístěno dva a půl tisíce děl a pět tisíc muflů, z nichž plně dvacetiny plnili vojáci. Vedením španělské výpravy byl pověřen vévoda de Medina-Sidonia, který měl o celém podniku řádu pochybností. Jeho taktika sledovala osvědčený španělský model zahákování nepřátelských lodí a dobytí vítězství vpádem na palubu.

Anglický národ byl tváří v tvář španělským válečným přípravám jednotný. V době, kdy Armada stále ještě poměrně vzdálena od anglického pobřeží, vykonávala královna Alžběta v Tillbury přehlídku svého vojska a pronesla k němu mohutnou řeč:

Šť Mí milovaní, ti kdo se obávají o naši bezpečnost, nás přesvědčí, abychom sem teď, když se vydáme v moc ozbrojených zástupů, měli na pozoru před zradou. Avšak ujiť vás, že si nepřejí dohlédnout dne, kdy bych musela svému věrnému a milovanému lidu neděkovat. Tyrani nechť se strachují. Bohem mi budiť svědkem, že já sama jsem vždy jednala tak, abych svou sílu a záruky bezpečnosti nalezla ve věrných srdcích a dobré vůli svých poddaných, proto jsem, jak vidíte, přišla mezi vás rozhodnuta přelit nebo zemřít, spolu s vámi ve věrné bitvě, položit život za Boha a za své království, za svůj lid, svou čest a svou krev, i kdybych měla skonat v prachu. Víím, že teď jsem

---

⁷⁰CHURCHILL, W. S. *Nový svět ó D jiný anglicky mluvících národů*. Přel: R. Edererová, E. Křístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

slabá a nerozumná flota, avšak mám srdce a odvalu krále, krále anglického, a pochybuji, že by se Parma nebo Španělsko i kterýkoli jiný evropský panovník odvážil překročit hranice mého království. Nechť aby na mou hlavu padla hanba, sama se pro jeho slávu chopím zbraní, sama budu vaším generálem, soudcem i tím, kdo odmítá vaši chrabrost v poli. Víím, že uflte zasluhujete odměny a vaviny za svou horlivost, a já vás slovem panovnice ujišťuji, že vám budou řádně vyplaceny.⁷¹

Královna nabádala své mořeplavce, aby nespoutaly oči z Parmy a v obavách z nečekaného útoku odeslala hlavní flotilu daleko na západ do Plymouthu. Drake byl pro ráznější opatření. V dopise 30. května 1588 navrhoval vyslat hlavní sílu loďstva, aby zaútočila na španělské břehy u Lisabonu, ten byl dobře opevněný, nýbrž kde poblíž a donutila tak Armadu vyplout na Irsko a bránit pobřeží. Španělé vypluli z Tagusu 20. května, avšak zdecimovaly je tytéž vichry, jež zahaly k pobřeží i Howarda a Drakea. Armada tedy vplula do přístavu LaCoruna, aby loď opravila, a vyplula odtud až 12. července. Složitým, trpělivým, a nebezpečným manévrováním se Medinovi anglická flotila dostala do zad, po devět dní plula v zájmu za Armadou hnanou západními vetry do přílivu a páčila na vysoké a těžkopádné galeony ze svých dalekonosných dleň. Španělé pokusili vyslat do protiútku neapolské galéry poháněné vesly stovek otroků, avšak Drake, následován Howardem, a španělé, jak hlásil Howard, š byli nuceni ustoupit a shoufovali se jak ovce. Potom Medina učinil osudnou chybu a zakotvil v calaiské rejdě. Královniny lodě stojící ve východní části přílivu se v úřin spojily s hlavní flotilou vekerá námořní moc Anglie tím, byla sloužena. Cesta k rozhodnému střetnutí byla otevřená.

Angličané neztratili ani jedinou loď a přišli o necelých sto mužů. Anglickému lidu připadala porážka Armady jako zázrak. Třicet let se stín španělské moci vznášel nad anglickou politickou scénou.⁷²

Katolický nápor nabíral na síle. V průběhu 70. let 16. století přijíždělo do Anglie mnoho katolických kněží pověřených úkolem přivodit prokatolické nálady a udržovat spojení mezi anglickými katolíky a římem. Alfiřta si dlouho nedokázala představit, že by některý z jejích katolických poddaných mohli být zrádci, a neúspěch povstání v roce 1569 jen posílil její důvěru v jejich loajalitu. Avšak přibližně od roku 1579 začali

⁷¹CHURCHILL, W. S. *Nový svět ó D jiný anglicky mluvících národ*. Přel: R. Edererová, E. Křístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

⁷²CHURCHILL, W. S. *Nový svět ó D jiný anglicky mluvících národ*. Přel: R. Edererová, E. Křístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

do zem pronikat misioná i nového, nebezpečného typu. Tito fanatikové, lhostejní ke každému nebezpečí, byli pro svůj úkol pečlivě vybíráni. Nejznámější z nich byli Edmund Campion a Robert Parsons. Jejich kroky pečlivě sledovali Walsinghamovi –přehové, kteří odhalili radu spiknutí proti Alfrédovi tino flivotu.

Ve–keré intriky se soustřeďovaly kolem osoby skotské královny Marie. Ta by se v případě, kdy by byla Alfrédova sprovazena ze své země, stala dědičkou anglického trůnu. Po Mariině smrti by se stal dědicem anglické koruny její syn Jakub, a ten se nacházel v bezpečí v rukou skotských kalvinistů. Měla-li mít Anglie skutečnou jistotu, že jí nebude vládnout žádná další katolická královna, bylo třeba zbavit se Marie, nejlépe se katolíci nebo jejich spojenci zbaví Alfrédovy. Zasypali ji důkazy o Mariině úasti v etných spiknutích a tvrdili, že ona se v–ak zdráhala úmyslně prolít královskou krev.

V polovině léta roku 1584 byl ve svém domě v Delftu –pan Iským agentem smrtelně zraněn Vilém Oranfský, zvaný Mladivý, v dce nizozemského protestantského odboje proti –pan Isku. Tato vražda zásadně posílila Walsinghamovy argumenty proti královně Marii a rozbuřila anglické veřejné mínění. Mariina úast byla nepopíratelná. Alfrédova se dala konečně přesvědčit, že její smrt je politickou nutností. Po formálním soudu byla Marie prohlášena za vinnou ze zrady. Parlament fládal její popravu a Alfrédova konečně podepsala rozsudek smrti. Během ty iadvaceti hodin v–ak svého tynu litovala a pokoušela se popravu zabránit, av–ak ufl bylo pozdě. Mladivou hrůzu z odpovědnosti za justici vrahdu jiné královny.

Za rásného rána dne 8. února 1587 byla královna přivedena do veliké síně zámku Fotheringay a obklopena –esti dozorcí o ekávala sluflebníky anglické královny. Marie se objevila v přesně určenou hodinu, od ní do rného saténu. Poklekla a osudný úder jí napodruhé oddělil hlavu od těla. Iluzi majestátu rozehnala smrt. Když zvěst o královnině smrti dorazila do Londýna, zaflehl lid v ulicích slavnostní ohně. Alfrédova seděla sama ve své komnatě, a více, než pro osud královny plakala pro osud fleny. Odpovědnost za tento skutek s velkým sebezapřením přenesla na bedra svých muflských rádů.⁷³

Rokem 1588 pominula vládní krize. Anglie vyšla ze zápolení se –pan Iskem jako velmoc první t řády. Poslední léta Alfrédovy vlády byla svdkem vzepětí národní energie a naděně soustředěného na královninu osobu. Vít zství nad –pan Iskem bylo

⁷³CHURCHILL, W. S. *Nový svět ó D jiný anglicky mluvících národ*. Přel: R. Edererová, E. Křístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

nejškvelejším úspěchem Alfbtiny vlády, avšak rozhodně ne jediným. Odražení Armady oslabilo domácí náboženskou opozici. Události, které ji v době hrozící katolické invaze posunuly Anglii směrem k puritánství, ji opět vrhly zpět k anglikánství. Církev, kterou tak hýkala na prsou, dokud si nebyla jista svou mocí, byla institucí velmi odlišnou od vážavé, polovičaté a úzkostné komunity jejích prvních let. Byla sebevdomá, vzdělaná, mnohem méně náchylná ke kompromisu s odpadlíky v rámci církve i separatisty mimo ni, silná svou schopností přitáhnout tisíce věřících, kteří si její liturgii zamilovali silou zvyku a kteří o ní uvažovali jako o církvi, do níž vešli k tem.

Nesmírná vitalita, kterou královna projevovala v pohnutých letech své vlády v Anglii, ji pomalu a nezadržitelně opouštěla. 24. března roku 1603 v úasných ranních hodinách královna Alfbta zemřela bez následníka trůnu.⁷⁴

Alfbta se nikdy nevdala a pěstý dítvod není znám. Nepotřebovala mufl, jako podporu pro svou vládu a svým sátkem by riskovala ztrátu kontroly nebo ovlivování politiky ze zahraničí. Královna dostávala nabídky k sátku i asto, ale reálně uvažovala pouze jen o nkolika z nich. Velmi vělý vztah měla se svým pítelem z d tství Robertem Dudleym. Po smrti jeho ženy Alfbta věflně uvažovala o sátku s ním, ale po nkolika měsících se rozhodla od svého zámru odstoupit. Robert Dudley byl jmenován hrabětem z Leicesteru a stal se členem vládní rady a z stal Alfbtiným nejlepším pítelem.

Parlament na ni naléhal, aby si vybrala ženicha, ale ona odpovídala vyhýbavě. Jejím poddaným se rozhodně vbec nelíbila představa, že by se provdala za n jakého cizího panovníka. Za vlády její sestry měla víc než dostatečnou možnost pozorovat nevýhody vyplývající z takového spojení. Z jejich pohledu to Anglii velmi oslabilo a oslabilo. Představa v p ípadě manželství s Angliánem by vzácná královská krev z stala nezvedná a zájem cele soustředěný na domácí záležitosti, nabízel se zde argument, že mezi věchtici, jimž by se nedostalo této cti, by propukla flárlivost. Také panovaly obavy, že kdyby se královna spojila s muflm nířého postavení, mohla by tím zneváflit svou vlastní pozici: šKdyfl se provdá za Angliana, vezme si svého poddaného a zneuctí se. To bylo jádro diskuse, jefl zam stnávala její vyslanec a členy státní rady

---

⁷⁴CHURCHILL, W. S. *Nový svět ó D jiný anglicky mluvících národ*. P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

p i ve-kerém provád ní zahrani ní politiky a pravideln spoutávala její lid st ídavými záchvaty úzkosti a nad je.⁷⁵

Královna z stala po celý sv j flivot v rná Anglii, za kterou se provdala.

Tak vym ela tudorovská dynastie. P es sto let se pouze s hrstkou t lesných stráfíc udržela u moci, zachovala v zemi mír, mávla soudobou diplomacii, ze v-ech sil se snaflila zabránit krve prolítí v Evrop a Anglii provedla zm nami. Parlament se pomalu ale jist stával mocnou institucí založenou na d lné struktu e panovníka, lord a len Dolní sn movny. Slavné tradice anglické monarchie ofily a posílily. Nyní m la Koruna p ejít na sp ízn ný skotský rod, který byl ve svých politických instinktech nep átelský vrstvám vládnoucím Anglii. D v ra a dobré vztahy s parlamentem, jefl Tudorové tolik hý kali, se do kaly ho kého konce.

---

⁷⁵DUNNOVÁ, J. *Alflb ta a Marie ó Sest enice, rivalky, královny*. P el. M. Ponocná, 1. vyd. Praha: BETA, 2005, 429 s. ISBN 80-7306-216-X

2.3 Stuartovci

Po smrti královny Alfb ty usedl na tr n syn Marie Stuartovny Jakub. Tolik obávaní Stuartovci, kterým se po staletí Tudorovci snažili zabránit p ístupu na tr n, se do kali. Skotský král Jakub IV. usedl v Anglii na tr n jako Jakub I.

V –estnáctém století se ve Skotsku obvykle charakterizuje jako období renesance. Práv revoluce ve vzd lání podnícená renesan ním humanismem zm nila zp soby a chování pozemkové –lechty a zároveň byla zdrojem volání po nábofenské reform . Na konci století se prvo adý zájem Jakuba IV. o roz–í ení práva, po ádku a civilizace do v–ech kraj stal i zájmem pozemkových vlastník , u nichž se nyní stalo humanistické vzd lání normou. S tím, jak královské soudy postupn nahrazovaly krevní mstu a skotská spole nost zvolna ztrácela vojenský charakter, za ali –lechťici p estavovat strohé, dob e opevn né hradní domovy, nebo je dokonce pou-t li ve prosp ch mnohem luxusn j–ích venkovských sídel. Tento vývoj nastal již p ed rokem 1603, ale král v odchod ho urychlil a umofnil panovníkovi prosadit ho násiln i na Vyso in a ostrovech. V postoji ke gaelským poddaným Jakub IV. jako ve v–em ostatním naplnil imperiální roli p edepsanou jeho stuartovskými p edky.⁷⁶

V Anglii byl cizincem a jeho schopnost této zemi vládnout m la je–t projít zat flkávací zkou–kou. Jakub, se choval k ideám svých kalvínských rádc vyslovený odpor. Upjal se k ideji královského majestátu a bofského práva panovník vládnout. Do Anglie p i-el s nep ístupnou myslí a slabostí pro mentorování. Av–ak Anglie se m nila. Tradice poslu–nosti v í panovnickému rodu vym ela s poslední Tudorovnou.⁷⁷

Jak ekl sám Jakub, v roce 1603 Angli ané radostn vítali jeho p íchod, kdeřto Skotové řeleli jeho odchodu. To ale nebyla celá pravda: oba národy m ly d vody k rozpolcenosti. V fládném p ípad ne–lo o anexi. Dv nezávislá království se spojila pod jediným králem, jak Jakub IV. a I. opakovan zd raz oval. Ani jedno nebylo ve snadné pozici. Skotové mohli být hrdí, kdyžli vid li, jak jejich král mírumilovn usedl na anglický tr n. A jelikořli to byl jejich král, který se spí–e považoval za krále Skot neřli

---

⁷⁶ WORMALDOVÁ, J. *D jiny Skotska*. P el. M. Třrá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s. ISBN 978-80-7106-875-4

⁷⁷ CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

za d dince anglické koruny, nem li fládný p ímý d vod obávat se, fle bude po odchodu do Londýna zanedbávat svoji severní í-i.⁷⁸

Za jeho vlády z stalo Skotsko i Irsko samostatné, každé se svým parlamentem.

Jakub v il, fle je králem bofského práva a fle parlament má pouze schvalovat jeho rozhodnutí. Jeho syn Karel I. (vládl 1625-49) také v il ve své bofské právo vládnout. M l podporu katolík , protofle jeho flena byla francouzská katoli ka. Karel I. se rozhodl zavést novou skotskou *Knihu modliteb* a liturgii, které p ipravil arcibiskup Laud. Jako primas anglické církve nem l Laud ve Skotsku fládné pravomoci. Na takové detaily se v-ak Karel neohlífl. 23. ervence 1637 zahájil d kan edinburského kostela svatého Gilese první bohosluffbu podle nové *Knihy modliteb* v p ítomnosti dvou skotských arcibiskup , osmi skotských biskup a len skotské Tajné rady. Následoval výbuch. Shromáfl ní se dalo na odchod. Zneuffití bylo vyk i eno. Biskupský stolec byl smeten. Edinburský biskup se dal na ústup a jeho ko ár zasypala spr-ka kamení. Svolané protestní shromáfl ní se rychle prom nilo v politický mítink. Podobné bohosluffby po celé zemi rozhán li demonstranti. V íjnu bylo Skotsko uprost ed revoluce. Výsledkem bylo podepsání skotské Národní úmluvy (*National Covenant*) a poté nevyhnuteln válnka s Anglií.⁷⁹ Katolíci, v t-ina sn movny lord , stará nifí -lechta a obyvatelstvo severu a západu Anglie byli roajalisté. Král v hlavní stan byl v Oxfordu. Královu armádu dvakrát porazili šKulatohlavíö (antiroajalisté) pod velením Sira Thomase Fairfaxe a Olivera Cromwella. Roku 1648 Cromwel zru-il Sn movnu lord a král byl souzen za zradu v í parlamentu. V lednu 1649 byl popraven a královna se synem ode-li do exilu ve Francii. Cromwell bojoval proti anarchii a kdokoli rebeloval, byl uv zn n nebo zast elen.

Roku 1653 Cromwell zahájil vojenskou diktaturu s titulem Lord Protektor Anglie. Anglie byla nyní republikou. Vliv získala nová skupina protestant ó puritáni. Vyfladovali p ísné mravní chování a prosté církevní ob ady, ve svém radikalismu zakázali divadelní p edstavení a oslavy Vánoc. Kdyfl o p t let pozd ji Cromwell zem el na malárii, anglický parlament povolal Stuartovce zp t z exilu. Synovi popraveného

---

⁷⁸WORALDOVÁ, J. *D jiny Skotska*. P el. M. Těrá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s.

ISBN 978-80-7106-875-4

⁷⁹DAVIES. N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Těstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

krále bylo nyní třicet let a za vlády jím, jako Karlem II., restaurace Stuartovců. Byla obecně uvítána, protože byly zrušeny puritánské reformy.⁸⁰

Rojalisté museli přistoupit na to, že Karel II. nedokáže naplnit prohlášení svého otce a dále být škrálem Velké Británie, ale že se musí spokojit s tím, nedosáhne oddělených korun. Britská republika se nedala promítnout v Britské království. Jestliže měl být obnoven princip krále v parlamentu, mohl být obnoven jedině ve třech oddělených parlamentech – ve Westminsteru, v Edinburghu a v Dublinu. Společenství Anglie, Skotska a Irsko nemohlo nahradit jednotnou trojjedinou monarchii, ale jedna monarchie mohla vládnout ve třech oddělených královstvích.⁸¹

Právě v tomto období začínáme rozlišovat jména whigů a tory, která měla britské ostrovy rozdělit na dalších bezmála dvě stě let. Tebaťže kořen sporu stále ještě spočívaly v náboženství, stala se vláda Karla II. svátkem procesu, během něhož se liberální ideje oddělily od svých sektářských základů. Kolektivní myšlení Anglie směřovalo od propastí spletených náboženských problémů k přehlednějším, tebaťže méně barvitým vývinům. Náboženské polemiky, jež byly ať dosud životvorným a lefivým impulsem politického vývoje, zaujímaly od této doby ať druhé místo. Pochmurné války nestety vyznání a sekt nahradily nechutné, avšak mnohem méně iracionální a nekontrolovatelné konflikty politických stran.⁸²

Když katolická královna Jakubu II., synu Karla II., porodila syna, Angličané se lekli možnosti katolického následnictví, a proto přední politikové obou stran (Whigové a Toryové) požádali holandského protestantského knížete, Viléma Oranžského, ženatého s Jakubovou dcerou, aby se vylodil v Anglii a nahradil Jakuba II. Byla to tzv. slavná revoluce (nebo Nekrvavá revoluce) roku 1688. Katolíci v Irsku však podporovali Jakuba a ten dostal i vojenskou pomoc od Francie. Anglie v té době měla pět milionů obyvatel ve srovnání s dvaceti miliony Francie. Vilém však v bitvě zvítězil a Irsko bylo potrestáno za svůj nedostatek loajality: katolíci tam byli zbaveni vřídny lidských práv.⁸³

---

⁸⁰ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

⁸¹ DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Ľstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

⁸² CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ*. P el: R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha: Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0

⁸³ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

Roku 1707 byly Anglie, Skotsko a Wales sjednoceny ve Spojené království Velké Británie.

3. Nejnov j-í období

3.1 18. století

Vilém Oranfský zem el roku 1702 a po n m nastoupila Anna, sestra jeho manželky. Doba její vlády se nazývá Klasická doba Anglie. Královna byla ctnostná, inteligentní av-ak nevýrazná. A koliv nebyla pravá d di ka z bofského práva, byla uznána jako legitimní p ívrflenc Stuartovc . Byla velmi zbofná, a co se tý e politických názor , p íklán la se k tory m. Její manžel princ Ji í Dánský byl pijan a nula. Jejich d ti se nedoffily ani d tských let.⁸⁴ Politické vá-n 17. století strávily na sklonku vlády královny Anny samy sebe. Boj whig s toryi p ívedl zemi na pokraj ob anské války. Hlavní otázkou bylo, kdo zd dí královskou korunu. V úvahu p ípadaly dv osoby: katolický syn Jakuba II., nebo protestantský hannoverský kurfi t.⁸⁵ Královna zem ela roku 1714. Ve válce s Francií Anglie zví zila díky talentovanému vojev dci, Johnu Churchillovi, vévodovi z Marlboroughovi. V roce 1704 porazil francouzskou armádu u Blenheimu v Bavorsku. Marlborough v génius na boji-tích a jeho d vtip v Tajné rad umoffnily rostoucí síle národa, aby se evropské politické scén uplatnila. D v rné a dlouholeté p átelství osobností sdrufujících se kolem královny nyní nalezlo sv j výraz v nejmen-ím, av-ak nejefektivn ji fungujícím kabinetu, jaký do té doby v Anglii p sobil. Stejn jako za as Cromwellových vyuffila Anglie ve-keré své moci, aby stanula v ele celého tehdej-ího sv ta. Tentokrát se v-ak p ítom opírala o mnohem -ír-í a pevn j-í základy.⁸⁶

Kdyfl skotský parlament v Edinburghu p íjal v roce 1703 vlastní zákon o bezpe nosti (nebo o nástupnictví), zd raz ující právo Skotska vybírat si nezávisle vlastní vládce, pohnul tím leny parlamentu ve Westminsteru k akci. Nap ed stvo ili zákon o cizincích (1705), který hrozil vypov zením neutralizovaných skotských osídlenc z Anglie, a potom zákon o unii mezi Anglií a Skotskem. Anglický *Bill of Union* (1706) byl p ípraven jednostrann jako dokument, který mohou Skotové bu p íjmout, nebo nechat být. Byl p edlofen ve chvíli, kdy byla vyjednávací síla Skot

---

⁸⁴ SMITH, G. *The United Kingdom ó A political history*. 2. vyd. London:Macmillan and Co. 1899. 182 s.

⁸⁵ W. S., Churchill: *V k revoluce*, ISBN 80-202-0654-X, 1. vydání, Praha 1999

⁸⁶ CHURCHILL, W. S. *V k revoluce ó d jiny anglicky mluvících národ* . P el. R. Edererová,

E. K ístková. 1. vyd. Praha: eský spisovatel, 1999, 305 s. ISBN 80-202-0654-X

chabá, a provázel ho p íslib opravdu veliké finan ní sumy. I tak Skotové zu iv diskutovali o v-ech pro a proti, a to jak v parlamentu, tak i mimo n j. Nakonec se v-ak do Londýna vydala delegace, aby ekla šanoř. Skotský parlament odhlasoval své zru-ení. Skotská vláda p estala existovat, stala se z ní regionální odnoř úst ední administrativy v Londýn . Skotsko mohlo vyuffívát dobrodiní volného obchodu s Anglií a za alo se s ním ve smyslu zákon o plavb zacházet jako s šdomácím územím.⁸⁷

Konstitu ní vymezení unie -lo daleko za rámeč definic. Ne-lo o federaci, protože nyní existoval jen jeden parlament a stejn tak jen jedna monarchie. A nebylo to ani slou ení, protože Skotsko si uchovalo vlastní církev, zákony a vzd lávací systém. To byla jeho záchrana a díky tomu nabylo Skotsko v 18. století sebed v ru, kterou m lo p ed rokem 1603 a kterou tak neblaze ztratilo v pr b hu 17. století. Konstitu n do jisté míry ani politicky ufl ne-lo o nezávislé království. Ale kulturn a spole ensky si uchovalo nezávislost, jejímfl nejp sobiv j-ím p íkladem je rozkv t skotského osvícenství.⁸⁸

Po královnin smrti byla na tr n povolána hannoverská dynastie. Koncem léta roku 1714 celá Anglie o ekávala p íjezd krále Ji ího I. Dne 18. zá í p istál v Greenwichi. Tento n mecký kníže, jemuffl tolik p álo -t stí, neum l ani slovo anglicky a na své nové království pohlífl s nelibostí. M l pocit, že kdyfl p ijal tr n Spojeného království, prokázal tím svým novým poddaným laskavost. Vy-el vst íc pot ebám anglických politik a na oplátku o ekával, že moc a bohatství Británie budou k dispozici jeho drflavám v Hannoveru a poslouffl jeho zájm m na evropské politické scén .⁸⁹

Král Ji í I. se nikdy nenau il anglicky, a tak p estal chodit p edsedat sch zím kabinetu svých ministr . Britský kabinet s ním záleflitosti projednával francouzsky. Jeho místo zaujal nejd leflit j-í ministr, pov ený financemi. Tento p edseda za al být znám jako ministerský p edseda. Prvním premiérem byl Robert Walpole.

Touto dobou jifl m li Stuartovci v Anglii jen malou podporu, a proto byla ob jakobínská povstání, roku 1715 a 1745, neúsp -ná.⁹⁰

⁸⁷ DAVIES, N. *Ostrov d jiny*. P el. P. Třstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

⁸⁸ WORMALDOVÁ, J. *D jiny Skotska*. P el. M. Třrá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s. ISBN 978-80-7106-875-4

⁸⁹ CHURCHILL, W. S. *V k revoluce ó d jiny anglicky mluvících národ .* P el. R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha: eský spisovatel, 1999, 305 s. ISBN 80-202-0654-X

⁹⁰ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

Jiří II. (vládl 1727-60) byl kolený d stojník kavalérie a v roce 1743 osobn táhl do pole k Dettingenu ó byl to poslední britský monarcha, který to ud lal. Svého syna a d dice zuffoval stejnými spory, jakými jeho otec znepl íjem oval flivot jemu, ímfl oslaboval jednotu monarchie jako celku. Nebyl ale fládná nula, p ínejmením v zahrani níh záleflitostech ne.⁹¹

Starý král, který vyhrál v bitv u Dettingenu a m l rád vále nou politiku, zem el. Frederik, jeho nejstar í syn zem el mladý. Jeho vnuk, Jiří III. nastoupil na tr n v jeho dvaadvaceti letech a bylo mu ur eno p edur eno padesát dev t let vlády velmi významným obdobím. Jifl od mládí mu bylo v-t pováno, fle bude král. Vychovávali a vzd lávali ho toryové. Jeho matka, plna despotických p edstav, mu vfldy íkávala, fle bude králem.⁹²

Jeho nástup na tr n zp sobil v anglické politice hluboké zm ny. Teoreticky i právn í monarchie dosud stále podrfla zna ný vliv a moc p í vytvá ení politiky, ve výb ru ministr , obsazování ú ad a rozhodování o státních výdajích. V t chto i mnoha dal ích oblastech m ly po mnoho století osobní kroky panovníka dalekosáhlý význam a byly v-eobecn akceptovány. Teprve od nástupu hannoverské dynastie na tr n královské kompetence do zna né míry p evzali a uplat ovali whigov tí minist i v parlamentu. Walpole byl mnohem více nefl ministr, byl tém regent.⁹³ Jiří III. byl aktivní vlada , jmenoval a st ídal ministry, v d l si rady s parlamentem, zastával pevné postoje k pal ívým problém m. M l v-ak p íli-bou livý vztah ke svému prostopá-nému synovi, princí a regentovi, který vládl v obdobích jeho nep í etnosti, protofle král trp l du-evní chorobou. V kaflém p ípad nep edstavoval fládné ohrofení pro vládu parlamentu a ministr , kte í se za napoleonských válek nezvratn chopili politiky. Byl prvním p íslu-níkem hannoverské dynastie, který se narodil a zem el v Británii, profitoval z roajalistických pocit za války, a bez ohledu na ztrátu amerických kolonií se vyh íval na výsluní nejslavn j-ího období imperiální rozpínavosti.⁹⁴

Po jeho smrti nastoupil na tr n jeho syn a d ív j-í princ regent, král Jiří IV. (vládl od 1820-30). Mnoho lidí -okoval svým pitím, hraním hazardních her i tím, fle m l n kolik milenek v etn katoli kou paní Fitzherbertovou, a pozd ji svým skandálním

---

⁹¹ DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Mstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

⁹² SMITH, G. *The United Kingdom ó A political history*. 2. vyd. London: Macmillan and Co. 1899. 182 s.

⁹³ CHURCHILL, W. S. *V k revoluce ó d jiny anglicky mluvících národ* . P el. R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha: eský spisovatel, 1999, 305 s. ISBN 80-202-0654-X

⁹⁴ DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Mstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

pokusem vyloučit královnu, se kterou se rozvedl, z korunovace. Získat zpět úctu a náklonnost svých poddaných zůstalo na nastupující královně Viktorii.⁹⁵

Mezitím začal anglické politické scéně dominovat spor s Amerikou. Celé zázemí amerických kolonií od Kanady až po Mexický záliv přešlo do britských rukou. Avšak rozdělování půdy se stalo zdrojem řady dalších neshod s kolonisty. Mnozí z nich, jako například George Washington, zakládali společnosti, které skupovaly pohraniční oblasti od Indiánů, avšak královská proklamace z roku 1763 jakýkoli obchod s touto půdou omezila a zakázala její osídlování.⁹⁶

Ve volbách roku 1830 získali po šedesáti letech v opozici vítězství v parlamentu Whigové a zahájili řadu reform (s Toryi v opozici). Parlamentní reforma dala volební právo více lidem a zastoupení v parlamentu novým městem. Roku 1833 bylo v britských koloniích zrušeno otroctví a majitelům otroků bylo vyplaceno 20 milionů liber jako odškodnění. Stát převzal zodpovědnost za chudé a za vzdělání svých občanů. Přesto v době, kdy Viktorie nastoupila na trůn roku 1837, ještě neexistovalo všeobecné volební právo.⁹⁷

Skotsko prodloužilo během 18. století dramatickou proměnu. Nejproduktivnějším inkonvenencí bylo, že podpořila nové dynamické myšlení mnohých Skotů. Psychologická touha uspět měla původ v tradicích skotských postojích a zčásti i v nových možnostech. Skotové usilovali o překonání svých skutečných i zdánlivých nedostatků manifestováním vlastní ceny před sebou i jinými a letitá tradice národního zpochybování a nejistoty se nyní stala tvrdou silou. Pocit méněcennosti z vlastního jazyka se často změnil v touhu ovládnout mistrovsky angličtinu. Podobně se tradiční skotské náboženské hodnoty, například písní kalvínská pracovní morálka a víra ve zvláštní postavení Skotska jako smlouvou vázaného národa, stále držely a úniky plynuly sekundárním úlevám.⁹⁸

---

⁹⁵ PEPRNÍK, J. *Ilustrované realie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

⁹⁶ W. S., Churchill: *Věk revoluce*, ISBN 80-202-0654-X, 1. vydání, Praha 1999

⁹⁷ PEPRNÍK, J. *Ilustrované realie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

⁹⁸ WORMALDOVÁ, J. *Dějiny Skotska*. Přel. M. Těrá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s. ISBN 978-80-7106-875-4

3.2 19. století

tyia-edesátiletá vláda královny Viktorie (vládla 1837 ó 1901) p edstavuje zlatý h eb britských imperiálních d jin. Spojené království bylo na vrcholu své mezinárodní moci a prestife. Její doba vlády je nazývána viktoriánskou epochou.

Viktorie nastoupila na tr n po smrti svého strýce Viléma IV. (vládl 1830-1837). Stala se posledním britským monarchou z hannoverské dynastie. Zprvu se jako mladá královna nechala ve svých politických rozhodnutích ovliv ovat ministerským p edsedou lordem Melbournem. Nau ila se, fe ve vysoké politice se uplatní aktivní zásahy práv tak, jako období zám rné pasivity.⁹⁹

V roce 1840 se provdala za prince Alberta Sasko-Kobursko-Gothajského z n mecké Sasko-Kobursko-Gothajské dynastie. Viktoriina sp ízn nost s n meckým prost edím m la ko eny ufl v jejím d tství, jejím rodným jazykem byla n m ina, v období své vlády podporovala britsko-n mecké vztahy. S Albertem na-la styl pro konstitu ní monarchii ó aby byla je-t po ád velká, ale zna n formální a nikoli zpupná. Se svým muflem m la dev t potomk . V t-ina z nich uzav ela pro Británii velmi výhodné s atky. Po Albertov smrti roku 1861se prakticky uchýlila na odpo inek, ale po desetiletém smutku se znovu objevila jako fena vládnoucí evropským královským rod m, indická císa ovna a vt lení britské hrdosti. Byly chvíle, kdy jí pomalý postup sociálních reforem ve spojení s tím, fe se stáhla do soukromí, ubíral na popularit .¹⁰⁰ Viktorie se rozhodla flít podle pravidel stanovených princem a v tomto rozhodnutí nijak nezakolísala. P esto její království postupn procházelo dalekosáhlými prom nami. Panovnice se stala symbolem rozlehlé í-e. Státních oslav uspo ádaných u p ílefitosti výro í její vlády v letech 1887 a 1897 se ú astnila také Indie a jiné kolonie. Koruna p edstavovala pojítka mezi rozr stající se rodinou stát a národ , kterou bývalý premiér lord Rosebery prorocky pok til Commonwealth.¹⁰¹

Viktorie za svojí vládu podnikla nespo et cest po celém sv t . Její poslední ve ejnou akcí byla cesta do Irska. Tehdy jífl Viktorie p ekro ila osmdesátku. Nikdy

---

⁹⁹ DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Ťástrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

¹⁰⁰ DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Ťástrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s.
ISBN 80-7341-090- 7

¹⁰¹ CHURCHILL, W. S. *Velké demokracie ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el. R. Edererová, E. K ístková, 1. vyd. Praha: eský spisovatel, 1999, 301 s. ISBN 80-202-0670-1

nevilů v úspěchu zákona o irské autonomii, který v ní naopak vlády vzbuzoval obavu o jednotu Íe.¹⁰²

Británie se politicky stabilizovala jako konstituční monarchie poté, co Viktorie z královských povinností vyzdvihla a začala praktikovat především jejich ceremoniální charakter. Sama podporovala konzervativní politickou stranu, její mocnost výboru ministerského předsedy však byla díky ustálenému systému dvou politických stran silně omezena.

Hospodářská situace v zemi se zlepšila, když byly zrušeny dovozní daně a zavedena daň z příjmu. Uskutěnila se revoluce v dopravě – byla otevřena první železniční trať Manchester-Liverpool. Tzv. Velká výstava 1851 v Hyde Parku se stala proehlídkou prosperity vzrůstající střední vrstvy. Neodrážel se v ní hladomor, který vypukl v Irsku 1849-50, když se neurodily brambory. Státisíce lidí v Irsku zemřely hladem a milion dalších se vystěhovalo do Ameriky, zatvrzelí vůči Angličanům, proto Irům nepomohli.¹⁰³

V roce 1857 vypukla vzpoura v Indii v řadách domorodých vojáků, vraždy Evropanů v Dillí, strašný masakr v Kánpuru. Jakmile zpráva o vzpouře dorazila do Londýna, byl sir Colin Campbell, hrdina od Waterloo a Krymu vyslán do Indie a vzpouře potlačit. To se povedlo koncem září. Když se situace uklidnila, bylo třeba se vyrovnat se skutečností, že Indie začala být příliš velká na to, aby jí mohla užinně vládnout Východoindická společnost. Kombinace obchodních úkolů s úkoly vládními nebyla nikdy snadná a území Indie se v důsledku anexí za posledních dvacet let zdvojnásobilo. Nadešel čas, aby Východoindická společnost předala otě. 2. srpna následujícího roku vyslovila královna souhlas se zákonem, který převedl Indii pod její přímou vládu, generální guvernér Cannig, se stal místokrálem.¹⁰⁴

V Americké občanské válce 1861-65 podporovaly anglické horní vrstvy Jihu, dlnická tída Sever. Reformní zákon z roku 1867 dal volební právo všem mužům kromě zemědělských dělníků – ti museli na toto právo čekat až do roku 1884. Ženy stále ještě volit nemohly, ale vdaným ženám bylo přiznáno právo mít vlastní majetek.

---

¹⁰²CHURCHILL, W. S. *Velké demokracie o Dřiny anglicky mluvících národů*. P. el. R. Edererová, E. Křístková, 1. vyd. Praha: Český spisovatel, 1999, 301 s. ISBN 80-202-0670-1

¹⁰³PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

¹⁰⁴HARROD-EAGLESOVÁ, C. *Já, Viktorie*. P. el. V. Novák, S. Pavlíček, 1. vyd. Praha: Brána, 1998, 407 s. ISBN 80-7243-013-0

Zákon o vzdání z roku 1870 zizoval základní koly v-ude tam, kde neexistovaly církevní koly.¹⁰⁵

Ve chvíli svého skonu vládla královna zemí p es p l století. V-ichni vnímaví lidé oce ovali, že v epo-ě, jifl královna prop j ila své jméno, do-lo k nevídanému rozmachu britské moci a pozoruhodnému rozvoji celého národa. Viktoriánská éra se uzav ela roku 1901, av-ak cílev domost a pocit d v ry, které inspirovala, p effivaly i v t flkých zkou-kách, jeff m ly záhy p íjt.¹⁰⁶ Je trochu s podivem, že po dvousetletém trvání Spojeného království byla monarchie šbritskáž jen podle jména. Hannover-tí králové zapustili ko eny pouze v Anglii. fiádný prvních t í Ji í nikdy nenav-tívil Skotsko, Irsko ani Wales.¹⁰⁷

Viktoriánská éra byla obdobím nejv t-í moci Británie jako sv tové velmoci. Britské impérium zahrnovalo Západní Indii, Indii, Austrálii, Nový Zéland, Kanadu a n kolik kolonií v Africe. Za Viktorie se postavila sí fleznic, londýnská podzemní dráha, mnoho nemocnic, po-t, radnic, kostel a muzeí. Královské vále né lo stvo bylo nejv t-í na sv t .¹⁰⁸

V 19. století prod lalo Skotsko radikální zm ny, které se dají nejz eteln ji posoudit podle nár stu po tu obyvatel, který byl rychlejší neff v kterémkoli jiném století. V roce 1801 m lo Skotsko 1 608 420 obyvatel a o sto let pozd ji se jejich po et zvý-il na 4 472 103. Navíc se drasticky zm nilo územní rozd lení populace. Na vrcholu st ední t ídy se drffel velmi dynamický podnikatelský kádr. V roce 1900 bylo v západním centrálním Skotsku úm rn více milioná neff v kterémkoli jiném britském provin ním kraji.

Výkonnost skotského pr myslu byla mimo ádná. Je prokazatelné, že do roku 1900 p edstihla skotská ekonomika v n kterých ohledech zbytek Británie, a její p evaha v t flkém strojírenství, jednom z vrchol emesla a technologie, byla nezpochybnitelná.

---

¹⁰⁵PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

¹⁰⁶CHURCHILL, W. S. *Velké demokracie ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el. R. Edererová, E. K ístková, 1. vyd. Praha: eský spisovatel, 1999, 301 s. ISBN 80-202-0670-1

¹⁰⁷DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Ľstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

¹⁰⁸PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

Pro zemi, kterou do té doby blahosklonně považovali její jifní sousedé za ekonomicky opofidnou, to byl dšvod k velké radosti.

Po prvním reformním zákonu z roku 1832 zůstali skotští politikové ašl do konce století jednoznačně protitoryovští. V Anglii se ovšem konzervativci pozoruhodně rychle vzpamatovali a od roku 1874 se tšili ve volbách jasně v tšin. Ve Skotsku naproti tomu získali v tšinu kšesl pouze v jediných volbách š v roce 1900 š a ani tehdy nedostali v tšinu hlas .

Skotové v dšli, šle jim nehrozí koloniální rešim a jejich státní instituce nejsou v ohrožení. Westminster si po v tšinu století Skotska nevšimaly a ponechaly šízení země ve správních radách obsazených Skoty. Skotské zákonodárství mšli na starost skotští politice š od roku 1832 do roku 1835 lord advokát a pozdšji ministr pro Skotsko. K vášným pokus mš pšizpšobit oslavované pšilí e skotské špole nosti š právo, školství š anglické praxi docházelo jen z šídka.¹⁰⁹

---

¹⁰⁹WORMALDOVÁ, J. *Dšiny Skotska*. Pšel. M. Tšerá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s.

ISBN 978-80-7106-875-4

3.3 20. století

Mnozí historici se kriticky vyjadřují o barbarství dvacátého století. Dvadesáté století bylo období války a dvacetipolitické pohromy, kdy se komunismus a fašismus šířily mnoha evropským zemím, více smrti a zkažky než jakékoli období předtím v dějinách. Ostrovy však byly jednou z mála částí Evropy, které náporu tohoto barbarství unikly. Na rozdíl od většiny kontinentálních zemí nebyly nikdy předmětem cizí okupace a hrůz, které jí provázejí. Na rozdíl od většiny kontinentálních zemí nemusely nikdy snášet břemeno fašismu ani komunismu, nemluvě o dvojité dávce totalitarismu, která soufílala desítky let celou střední Evropou.¹¹⁰

Syn královny Viktorie Eduard VII. (1901-10) ještě mohl vládnout v míru, avšak za jeho syna Jiřího V. (1910-36), téměř let po smrti královny Viktorie vypukla první světová válka (tehdy zvaná Velká válka). Byla vyvrcholením mezinárodního závodu ve zbrojení, soupeření o kolonie a imperiálních aspirací Německa. Evropské velmoci se rozdělily na dva nepřátelské táboře: Německo, Rakousko a Itálie proti Francii, Rusku a Británii. Británie vyhlásila válku Německu poté, co německá vojska vpadla do Belgie. Podporovala ji Kanada, Austrálie, Nový Zéland a Jižní Afrika, včetně nyní nezávislých dominia Commonwealthu. Dokonce i Indie a Irsko se zapojily do boje. Roku 1917 odpadlo Rusko, ale ke Spojencům se připojily Spojené státy.¹¹¹ Za této války, kdy byly včetně Ostrovy součástí Spojeného království, byl britský stát jednou z hlavních bojujících velmocí a přinesl velké krvavé oběti. Krev byla prolévána jen na zahraničních bojištích. Boje se nikdy neodehrávaly na britské půdě.¹¹² V den, kdy byla podepsána mírová smlouva, se připomíná dodnes, říká se mu Den mák.

V politice dvacátých let se liberálové (dřívejší Whigové) stali menší stranou. V budoucnu se bude vždy zápolení odehrávat mezi konzervativci (Toryi) a Labour (Stranou práce). Roku 1911 Sněmovna lordů ztratila svou moc nad kontrolou rozpočtu a členové parlamentu začali dostávat plat, takže nyní si mohli členové dolní sněmovny dovolit zasedat v parlamentu.

---

¹¹⁰ DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Ěstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

¹¹¹ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

¹¹² DAVIES, N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Ěstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7

Irsko ve Velikono ním povstání roku 1916 fládalo statut nezávislé republiky. Roku 1922 bylo dosafleno kompromisu: z jifního Irska byl vytvo en Irský svobodný stát se statusem dominia, zatím co Severní Irsko z stalo sou ástí Spojeného království, protofle t etina obyvatel byl neirská a nekatolická.

Kolonie, kde p evaflovali brit-tí kolonisté nad domorodým obyvatelstvem, obdrflely status dominia a právo na samosprávu: Kanada (1867), Austrálie (1901), Nový Zéland (1907), Newfoundland (1907) a Jihoafrická unie. Dominia byla relativn nezávislá, zahrani ní politika p esto z stávala pevn v britských rukou, na t chto územích také neomezen platilo britské právo. V první polovin 20. století vznikla v mnohých britských koloniích hnutí za nezávislost. P esto fle Británie se rozpadu svého impéria vojensky nebránila, dekolonizace ale v n kterých oblastech neprob hla hladce; rozd lení Britské Indie a konflikt mezi Indií a Pákistánem si vyfládal statisíce flivot . Konec britského impéria v Africe byl natolik rychlý, fle p ivedl nástupnické státy do mnoha nesnází. Ústup Británie z jifních a východních ástí Afriky byl ale ztíflen zna ným po tem bílých osadník . Spory o vlastnictví p erostly v Keni v povstání Mau Mau, které se poda ilo potla it. Spojené království má v sou asnosti pod kontrolou pouhé zbytky d ív j-ího impéria. To byl konec Britského impéria, jefl p ed válkou ítalo 480 milion lidí na 34,5 milionech tvere ních kilometrech.

Ve t icátých letech skotské politice dominovaly hospodá ské problémy. Podle labouristické strany byla velikost sociálních a ekonomických poruch taková, fle spásu mohlo p inést pouze vyuffití rozsáhlých zdroj britského státu. Proto nem lo cenu podporovat snahy o automonii. Jejich ambivalentní postoj k otázce skotského parlamentu vedl v roce 1928 k založení Národní strany Skotska (*National Party of Scotland*), která do voleb vstoupila s pofladavkem autonomie.¹¹³

Po smrti Ji ího V. následovala roku 1936 abdikace jeho nejstar-ího syna Eduarda VII. po t i sta dvaceti p ti dnech vlády, aby se mohl offenit dvakrát rozvedenou Ameri ankou Wallis Simpsonovou a vlády se ujal jeho bratr Ji ího VI.¹¹⁴

Hitlerova agrese roku 1938 se nejd íve setkala s politikou usmi ování, ale kdyfl 1. zá í 1939 n mecká vojska vpadla do Polska, Británie s Francií dva dny poté vyhlásily N mecku válku. Roku 1940 se Winston Churchill stal ministerským p edsedou.

---

¹¹³WORMALDOVÁ, J. *D jiny Skotska*. P el. M. Třerá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s. ISBN 978-80-7106-875-4

¹¹⁴PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

Jak válka pokračovala, Francie kapitulovala a Itálie se přidala k Německu. Po jeden rok zůstala Británie osamocena, protože Hitler předtím uzavřel pakt se Stalinem. Za války byla Irská republika považována za neutrální. Spojené království bylo od roku 1922 známo změně, se stalo předmětem vytrvalého útoku - napřed ve vzduchu a pak na moři z německých ponorek. Znovu však se z toho dostalo neporužené.¹¹⁵ Churchill vyburcoval a sjednotil národ, s vydatnou americkou pomocí a s masivním vzbouřením sovětských armád na východní frontě se začala válka vyvíjet pro Spojence příznivě. Německo kapitulovalo v roce 1945.

První poválečné volby vyhrála Labour Party místo Churchillovi konzervativní strany. Přibližně roku 1948 začala Studená válka: svět se rozdělil na kapitalistický západ a komunistický východ. Roku 1952 zahájila své panování dcera Jiřího VI., Alžběta II.¹¹⁶

Alžběta byla do roku 1936 pouhou neteří budoucího krále Eduarda VIII. V jedenácti letech se shodou okolností stala následnicí trůnu a ve šestadvaceti byla po předčasné smrti svého otce Jiřího VI. naprosto neokřávaně korunována královnou.

Elizabeth Mary Windsorová se narodila 21. dubna 1926 v Londýně. Dětství trávila střídavě v londýnském Windsoru a ve Skotsku. V roce 1944 se osmnáctiletá Alžběta stala jedním ze čtyř členů Tajné rady, poradního sboru, který pomáhá britskému panovníkovi v důležitých rozhodnutích. V roce 1947 se provdala za prince Philipa, pocházejícího z české královské rodiny, kterému byl v této souvislosti udělen titul vévody z Edinburghu. Mají spolu čtyři děti (Charles, Anne, Andrew a Edward).¹¹⁷

V roce 2007 se stala ve věku 81 let nejstarším panujícím monarchou na Britských ostrovech, překonala rekord, který dosud držela královna Viktorie.

V lidové obraznosti znamenal Alžbětin nástup na trůn přechod mezi dvěma světy. Mezi světem starým, reprezentovaným zesnulým Jiřím VI., a světem novým, symbolizovaným mladou panovnicí a jejím pohledným manželem. Nicméně královna se ve skutečnosti snažila napodobit způsob vlády svého otce. V době nástupu na trůn se Alžběta II., jejíž země dovedla do 21. století, chovala jako panovnice z 19. století.

---

¹¹⁵ DAVIES, N. *Ostrovy dříve*. P. el. P. Tlustá, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s.

ISBN 80-7341-090-7

¹¹⁶ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

¹¹⁷ ROCHE, M. *Alžběta II. a Poslední královna*. P. el. K. Matěj. 1. vyd. Praha: Práh, 2008, 260 s. ISBN 978-80-7252-211-8

Teprve když k tomu byla donucena, začala monarchii postupně zbavovat šviktoriánské příchutě a přizpůsobovat ji požadavkům současnosti. Opírala se přitom o tytéž základní pilíře jako královna Viktorie: dvůr, armádu, církve a –lechtu.¹¹⁸

Nejmocnější mufl v zemi premiér, nyní je v úřadu Gordon Brown, který je ve funkci od června roku 2007. Ministerský předseda vlády pochází z Dolní snmovny: je vůdcem strany, jež vyhrála volby. Vybírá kabinet a zabývá se celkovou politikou, nejen jednotlivými odvětvími vlády a pravidelně se schází s panovníkem, aby ho o činnosti vlády informoval.

V Dolní snmovně je 659 poslanců, kteří představují 659 obvodů. Až do 20. století nebyla práce poslance placená, a tak si ji mohli dovolit jen zámožní lidé. Vládnoucí a opoziční strana sedí naproti sobě v několika řadách sedadel. Ministři sedí na předních lavicích. Diskuzím předsedá Speaker, který se musí vzdát stranické příslušnosti.

Snmovna lordů prodělala změny ve snižení počtu dědičných peerů (tj. lordů). Ostatní jsou dočasnými lordy, jmenovanými královnou. Toto postavení zastávají jako odměnu za veřejnou službu; titul barona však nemohou předat synovi.¹¹⁹

V posledních dvaceti letech 20. století prošlo Skotsko takovými politickými, společenskými, hospodářskými a kulturními změnami, kterým se vyrovná snad jen období přemyslové revoluce. V šedesátých a sedmdesátých letech přestalo existovat staré Skotsko, které mělo více společného s 19. stoletím než s počátkem století jednadvacátého. Rychlost a úplnost těchto změn byla taková, že současným dělá potíže jasné vysvětlení, jak a proč k nim došlo. Nejlépe to lze dohledat nejdrámatičtěji změnami. V politice konzervativci ve Skotsku ztratili vliv, i když ve stejné době měli v Anglii převahu, a kampaň za samosprávu vedla ke vzniku skotského parlamentu. Skotský politický vývoj se výrazně rozjel s britskou normou.¹²⁰

---

¹¹⁸ ROCHE, M. *Alfba II. ó Poslední královna*. Přel. K. Matěj. 1. vyd. Praha: Práh, 2008, 260 s. ISBN 978-80-7252-211-8

¹¹⁹ PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9

¹²⁰ WORMALDOVÁ, J. *Dějiny Skotska*. Přel. M. Těra. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s. ISBN 978-80-7106-875-4

Brit-tí vládové t ří z odlesku úcty, která je a jejich p řibuzné obklopovala. Jejich vysoké ve ejné postavení zvy-uje královská pompa a ob ady propracované od pozdních viktoriánských dob, vlastenecké spole enské klima za dvou sv tových válek a tajemství odd lující královský rodinný kruh od řivot oby ejných lidí.¹²¹

---

¹²¹ DAVIES. N. *Ostrov d jiny*. P el. P. Třstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s.
ISBN 80-7341-090-7

Závěr

Ve svojí práci jsem se vnovala zodpovězení otázky, které období britské historie podle mého názoru bylo z hlediska politického, společenského a hospodářského nejúspěšnější a které naopak úspěšné nebylo.

Panovník, který dal britské historii odlišný směr, než jakým se měla Anglie vydat, byl Eduard Vyznava, který vládl v 11. století. Práv o tomto panovníkovi si mnozí mohou myslet, že nejvíce porušil britskou historii z hlediska vlasteneckého. Eduard byl velmi slabý politik a vládce. V číně své vlády strávil ve Francii, a tak dopustil, aby se Normani a hlavní francouzština dostali do lefitych vládních funkcí a angličtina se tak pomalu ztrácela z hrad a zámek. Hrozilo, že angličtinou bude hovořit pouze nejchudší vrstva. Ve 12. století, kdy k moci nastoupila dynastie Plantagenet, jasně udeřila francouzská nadvláda. Francouzština se ozývala ze všech vysokých funkcí a francouzští lechtici začali zabírat anglické panství a pozemky. Po francouzském vzoru vydává v Anglii ve 13. století parlament na popud Magnu Cartu, která dává více volnosti lecht a hlavní je v ní znát poátek demokracie pro lid Britského království. Konec francouzské nadvlády a moci na britských ostrovech ukončil ve 14. století Eduard I.

V 15. století nastupuje dynastie, která podle mého názoru uvedla Anglii zpět na vrchol. Tudorovci, potomci anglo-saských pánů, si vybojovali své místo na trůnu. Jejich vláda nebyla dlouhá, nedá se spočítat na několik staletí, ale odkaz, který po sobě zanechali, je obrovský. Tudorovci opět vrátili do Anglie význam slova panovník. Tudorovci, zejména pak Jindich VIII., měli tak silnou pozici, že se nebáli přepisovat zákony a díky tomu změnili celé dějiny. Nebáli se prosazovat svůj názor k nelibosti všech a uměli si za ním stát. Za největší důkaz, že Jindich VIII. měl velmi silné postavení a velkou autoritu, považuji jeho vzepnutí a spor s církví, která mu odmítala vyhovět. Tudor neváhal, zřídil si svou vlastní a rovnou se prohlásil za její hlavu. Uf jen myšlenka rozvodu v 17. století je velmi odvážná. Nebál se popravít každého, kdo se mu vzepel, i když to byla jeho vlastní žena. Dalí velký panovník, vlastní panovnice z rodu Tudorovců byla Alfieta. Sama panovnice se nebála rozhádat s celým dvorem, aby si udržela svou svobodu a nezávislost. Nikdy se neprovdala a to bylo v katolické Evropě téměř nemyslitelné. Ráda zdrazovala, že se vdala za Anglii. A byla to pravda, obtovala jí celý svůj život. Tudorovna si prosazovala své názory velmi často, a

tvrdohlavě za nimi a přitom ráda zdrazovala, že je jen žena, že přece nemá tolik rozumu. Odvrátila hrozbu na její sesazení z trůnu, když nechala popravit legitimní dědičku anglického trůnu Marii Stuartovnu, skotskou královnu. Tak odvrátila hrozbu na další léta.

Naopak za nejslabší období v britských dějinách považuji vládu, která nastupuje po fenomenálním panování Tudorovců jejich velkými syny, Stuartovci. Stuartovci, kteří se tolik snažili o britský trůn po mnohá staletí, Stuartovci, kteří byli v přátelském a přibuzenském kontaktu s francouzskými monarchii. A když se tak moc snažili o nadvládu nad Anglií, nakonec jim proklouzla mezi prsty. Velice pobožný král Karel I. Stuart byl sesazen z trůnu díky revoluci, kterou organizoval Oliver Cromwell. Krále nechal popravit a v tento okamžik, podle mého názoru začínají britské dějiny nejvážnější ránu. Oliver Cromwell zrušuje republiku. Vládnoucí dynastie nedokáže udržet monarchii, a tak se ukazuje jako velice slabá. Od dávných věků je pro Britské ostrovy synonymum slovo monarchie a najednou je republikou, která nemůže fungovat v zemi, pro kterou je nejdůležitější její vládnoucí dynastie. To, že republika je pro Ostrovy úplně neznámý pojem, se ukazuje v zápletkách, když Cromwell umírá, tak Británie se opět stává královstvím.

Někdo se může zdát, že ztráta vlastenectví, jakou začala Anglie v 11. a 12. století je horší než nastolení jiné formy vlády. Já si myslím, že Spojené království je a vždy bylo a doufám, že už napořád, zůstane konstituční monarchií s uvolněným a zodpovědným panovníkem na trůnu.

Poufíté zdroje a bibliografie

1. CAESAR, G. I. *Zápisky o vojn v Galii*. 1. vyd. Bratislava: SSS, 2008, 208 s. ISBN 978-80-8061-312-9
2. DAVIES. N. *Ostrovy d jiny*. P el. P. Ľstrová, 1. vyd. Praha: BB art, 2003, 975 s. ISBN 80-7341-090-7
3. DUNNOVÁ, J. *Alfba a Marie ó Sest enice, rivalky, královny*. P el. M. Ponocná, 1. vyd. Praha: BETA, 2005, 429 s. ISBN 80-7306-216-X
4. HARROD-EAGLESOVÁ, C. *Já, Viktorie*. P el. V. Novák, S. Pavlí ek, 1. vyd. Praha: Brána, 1998, 407 s. ISBN 80-7243-013-0
5. HENRY, R. *The history of Great Britain, From the first invasion of it by Romans under Julius Caesar*. 2. vyd. London, 1788, 333s
6. CHURCHILL, W. S. *Nový sv t ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el. R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha:Finidr, 1998, 306 s. ISBN 80-7203-174-0
7. CHURCHILL, W. S. *Velké revoluce ó D jiny anglicky mluvících národ* . P el. R. Edererová, E. K ístková, 1. vyd. Praha: eský spisovatel, 1999, 301 s. ISBN 80-202-0670-1
8. CHURCHILL, W. S. *V k revoluce ó d jiny anglicky mluvících národ* . P el. R. Edererová, E. K ístková. 1. vyd. Praha: eský spisovatel, 1999, 305 s. ISBN 80-202-0654-X
9. CHURCHILL, W. S. *Zrod Britanie ó Dejiny po anglicky hovoriacich národov*. P el. S. Kaffková, M. Plch. 1. vyd. Bratislava: Europa, 2003, 339 s. ISBN 80-89111-05-X
10. PEPRNÍK, J. *Ilustrované reálie Británie a USA*. 1. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2004, 407 s. ISBN 80-7182-182-9
11. POLLARD, H, *Henry VIII*. 1919
12. ROCHE, M. *Alfba II. ó Poslední královna*. P el. K. Mat j . 1. vyd. Praha: Práh, 2008, 260 s. ISBN 978-80-7252-211-8
13. SMITH, G. *The United Kingdom ó A political history*. 2. vyd. London:Macmillan and Co. 1899. 182 s.
14. WORMALDOVÁ, J. *D jiny Skotska*. P el. M. Ľrá. 1. vyd. Praha: NLN, 2007, 346 s. ISBN 978-80-7106-875-4

ABSTRAKT

EIBLOVÁ, N. *Geopolitická situace v jednotlivých částech Velké Británie* : bakalářská práce České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2009. 58 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Richard Šíha.

Klíčová slova: dynastie, parlament, monarchie

Práce se v ní vyliší historických období Velké Británie od raného osídlení až po vládu dynastie Windsor a přiblížení vybraných úseků z hlediska politického, společenského a hospodářského. Dále se v ní postavení Británie napří stoletími. Na základě komparativní analýzy, která vychází z předchozí práce s literaturou, má za cíl vyzdvihnout nejúspěšnější a naopak nejkontroverznější období britské historie.

ABSTRACT

EIBLOVÁ, N. *Geopolitical situation of the United Kingdom : Bachelor thesis.*
eské Bud jovice : The College of European and Regional Studies, o.p.s., 2009. 58 p.
Supervisor: Mgr. Richard íha

Key words: dynasty, parliament, monarchy

This bachelor thesis presents historical periods of the United Kingdom from the first settlement to the reign of Windsor's monarchy and approximation to chosen sections from the political, social and economic point of view. Bachelor thesis explores positions of the United Kingdom during centuries. On the basis of comparative analysis, which stems out of previous work with literature, has the purpose to show the most succesful and by contrast the most controversial period from the British history.